

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

за месец август 2022

ч. д. Денят е 13 часа, а нощта – 11

1	п	* Произхождение (изнасяне) на св. Кръст. Св. мци 7 братя Макавеи. Св. Соломония. Св. Елеазар (Водосвет) (Начало на Богородичния пост) (Тип. с. 383) (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
2	в	* Пренасяне мощите на св. архидякон Стефан. Св. свщмчк Стефан, папа Римски (Тип. с. 386) (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
3	с	Преп. Исакий, Фавст и Далмат. (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
4	ч	Св. 7 отроци в Ефес. Св. прпмчца Евдокия (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
5	п	Св. мчк Евсигний (Предпр. на Преображение Господне) (Тип. с. 389)
6	с	† Преображение Господне (Тип. с. 390) (Разрешава се риба)
7	н	† 8 Неделя след Петдесетница. Св. прпмчк Дометий. Св. прпмчца Потамия чудотворица. Гл. 7, утр. ев. 8, ап. 1 Кор. 1:10-18 (с. 121), лит. ев. Мт 14:14-22 (Тип. 392) (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
8	п	Св. Емилиан изповедник, еп. Кизически. Св. Мирон, еп. Критски, чудотворец. Св. Трендафил Загорски (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
9	в	* Св. ап. Матия. Преп. Псой (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
10	с	Св. мчк и архидякон Лаврентий (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
11	ч	Св. мчк и архидякон Евъл. Св. мчца Сосана девица (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
12	п	Св. мци Аникита и Фотий. Преп. Паламон Египетски. Св. свщмчк Александър, еп. Комански. Св. мци Памфил и Капитон (вечерта - Вечерня с Молебен канон на Пресвета Богородица)
13	с	Преп. Максим Изповедник. Св. Тихон, еп. Воронежки и Задонски (Отдание на Преображение Господне) (Тип. с. 395)
14	н	† 9 Неделя след Петдесетница. Св. прор. Михей. Гл. 8, утр. ев. 9, ап. 1 Кор. 3:9-17 (с. 129), лит. ев. Мт 14:22-34 (Предпразненство на Успение Богородично) (Тип. с. 396)
15	п	† Успение на Пресвета Богородица (Тип. с. 397)
16	в	* Пренасяне на неръководния образ на Господ Исус Христос. Св. мчк Диомид лекар. Преп. Йоаким Осоговски. Преп. Херимон Египетски. Прпмчк Никодим Метеорски
17	с	Св. мчк Мирон. Преп. Алипий иконописец
18	ч	* Успение на преп. Йоан Рилски Чудотворец. Св. мци Флор и Лавър
19	п	Св. мчк Андрей Стратилат и с него 2593 мъченици. Преп. Теофан Атонски Нови
20	с	Св. прор. Самуил. Св. 37 мци Пловдивски
21	н	† 10 Неделя след Петдесетница. Св. ап. Тадей. Св. мци Васа Хелеспонтска и Васа Солунска. Св. свщмчк Симеон Самоковски.
22	п	Св. мчк Агатоник, Зотик, Теопретий и др. Св. мчца Евлалия девица. Преп. Антуса
23	в	Св. Иринеи, еп. Лионски. Св. мчк Луп. Преп. Флорентий (Отдание на Успение Богородично) (Тип. с. 404)
24	с	Св. свщмчк Евтих. Преп. Георги Лимниот. Св. мчк Татион. Св. Козма Етолийски. Св. Дионисий Егински
25	ч	Възвръщане честните мощи на св. ап. Вартоломей. Св. ап. Тит
26	п	Св. мци Адриан и Наталия
27	с	Преп. Пимен Велики. Св. Фанурий
28	н	† 11 Неделя след Петдесетница. Преп. Моисей Мурин.
29	п	* Отсичане главата на св. Йоан Предтеча и Кръстител. Преп. Анастасий Струмишки (Строг пост)
30	в	* Св. Александър, Йоан и Павел, патриарси Константинополски. Пренасяне честните мощи на св. Александър Невски
31	с	* Полагане честния пояс на Пресвета Богородица. Св. свщмчк Киприан, еп. Картагенски. Св. Генадий, патриарх Константинополски (Тип. с. 410)

За да видите изображението по-голямо, моля натиснете с десен бутон на мишката върху него и изберете от падащото меню опцията "Отвори изображението в нов раздел" с левия бутон.

*СТИХОТВОРЕНИЕ Юли

*Морето ме изхвърли на брега
на пътър и невиждан още юли.
Във всяка капка пърхаше дъга.
Към хълмовете с профил на акули
подскачаше по камъни и прах
пътеката, накриво закопчана.
Къде съм – отначало не разбрах,
а как ми се прииска да остана...*

*Отвсякъде довсякъде – море,
и пак се чува как земята зрее.
До юли щом човек се добере,
поне за месец топло ще живее.
На пролетта безсолната вода
изчезна, изпари се и изтече.
Перо от страх и стъпка от беда –
били са тук, но вече са далече.
И весели щурци, родени днес,
се смеят и се бутат във морето.
На остров Юли – звънкия адрес,
на който ще си приютя сърцето.*

Мария ДОНЕВА

ВАЖНО!!! Ново при получаването на помощни средства и медицински изделия

От 1 юли 2022 г. Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) ще извършва договаряне, отпускане, заплащане и контрол на помощни средства, приспособления, съоръжения, медицински изделия (ПСПСМИ) и ремонтни дейности като следваща стъпка за безпрепятственото преминаване на процеса от Агенцията за социално подпомагане (АСП) към касата.

Какви са предимствата:

1. Пестите време:

- Посещавате ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК, където ще Ви бъде издаден по електронен път протокол/решение за помощно средство, приспособление, съоръжение или медицинско изделие. На място ще имате възможност да подадете заявление към районна здравноосигурителна каса (РЗОК) и НЗОК, което ще бъде изпратено по електронен път от ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК в институцията;

- Получавате известие от РЗОК/НЗОК за издадено одобрение за предоставяне на ПСПСМИ на посочена от Вас електронна поща и/или по телефон, без да посещавате офисите на РЗОК.

2. Имате свободата да избирате:

- Може да получите или да ремонтирате Вашето помощно средство, приспособление, съоръжение или медицинско изделие на територията на цялата страна от всеки търговец на дребно, който е сключил договор с РЗОК.

Какво трябва да направите, ако сте човек с увреждане и имате нужда от помощно средство, приспособление, съоръжение или медицинско изделие (ПСПСМИ):

1. Да посетите ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК, откъдето ще Ви бъде издаден електронен протокол/решение за предписване на ПСПСМИ.

2. Към протокола/решението да попълните на място електронно заявление за съгласие с предписаните ПСПСМИ и необходимост от предоставянето им. Заявлението може да бъде подадено и от упълномощено от Вас лице.

3. Експертни комисии на НЗОК/РЗОК ще разгледат Вашето електронно заявление и ще издадат одобрение или мотивиран отказ.

4. Всяко одобрение ще съдържа данни за Вас или за упълномощеното от Вас лице, ако заявлението е

подадено от него. Одобрението ще има регистрационен номер и дата на издаване. В него ще бъдат включени ПСПСМИ с техните НЗОК-кодове.

5. Вие или упълномощеното от Вас лице ще бъдете информирани за одобрението или мотивирания отказ чрез писмено съобщение на посочена от Вас електронна поща и/или по телефон. Не е необходимо да посещавате офис на РЗОК.

6. Вие ще получите своето ПСПСМИ от всеки търговец на дребно, който е сключил договор с РЗОК, без териториално ограничение - т. е. навсякъде, където Ви е удобно, на територията на страната. За целта трябва да се идентифицирате пред избрания от Вас търговец чрез идентификатор – ЕГН, ЛНЧ, имена, номер и дата на одобрението за отпускане на ПСПСМИ.

Трябва да знаете още:

- Заявления за отпускане на ПСПСМИ на обща стойност до 1000 лв. се разглеждат от РЗОК.

- Заявления за отпускане на ПСПСМИ на обща стойност равна или по-висока от 1000 лв. се разглеждат от НЗОК.

- Предписването на ПСПСМИ се извършва по спецификацията на НЗОК с код, без да се посочват конкретни търговски имена или фирми.

- Предвидена е възможност за подаване на заявления за отпускане на ПСПСМИ на хартия в РЗОК само когато заявлението не може да бъде подадено по електронен път от ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК поради технически причини.

Ако Вашето помощно средство, приспособление, съоръжение или медицинско изделие се нуждае от ремонт:

1. Вие или упълномощено от Вас лице трябва да подадете заявление за ремонтна дейност (по образец) до директора на РЗОК. Заявлението може да изпратите и с писмо с известие за доставяне (обратна разписка) чрез лицензиран пощенски оператор.

2. Експертна комисия в РЗОК разглежда и одобрява заявленията.

3. Директорът на РЗОК издава одобрение за предоставяне на ПСПСМИ или мотивиран отказ.

Мотивиран отказ се издава при несъответствие с условията, посочени в списъка-спецификация с ПСПСМИ, който е публикуван на страницата на НЗОК.

4. Търговците на дребно, които имат сключен договор с РЗОК, са задължени да предоставят ремонтни дейности на ПСПСМИ. За целта Вие или упълномощено от Вас лице трябва да се идентифицирате пред избрания от Вас търговец чрез идентификатор – ЕГН, ЛНЧ, имена, номер и дата на одобрение за отпускане на ПСПСМИ.

По зададени критерии търговецът отбелязва в специализирания софтуерен продукт предоставената ремонтна дейност.

Започнали и неприключили производства за предоставяне на ПСПСМИ и ремонтни дейности до 30 юни 2022 г.:

- Започналите и неприключили до 30 юни 2022 г. производства за предоставяне на ПСПСМИ, включително и плащанията им, се извършват при досегашния ред от АСП.

- Ако към 1 юли 2022 г. имате издаден документ от ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК, който не определя ПСПСМИ съобразно утвърдената спецификация, може да получите своето помощно средство, приспособление, съоръжение или медицинско изделие след индивидуалното им определяне от ЛКК/ТЕЛК/НЕЛК, като е необходимо да подадете електронно заявление.

Източник - nhif.bg

Второ заседание

Тазгодишното второ заседание на НОС на ССБ се проведе на 21 и 22 юни в Обзор.

Първият ден от заседанието премина в сградата на културния дом на града, където бе показан документален филм, създаден по повод 100-годишнината на Съюза на слепите в България. Филмът бе инициран от председателя Васил Долапчиев, който е и авторът на сценария, подпомогнат от екип от служители и приятели на организацията.

Работата по този филм е продължила 9 месеца и в него са включени много активни кадри – снимков и документален материал. Над 1 480 кадъра показват нашите предприятия, центрове за социална рехабилитация и почивните бази. Заснети са и кратки интервюта със специалисти в различните сфери от дейността на ССБ, чиято обща продължителност е 7 минути. Общата продължителност на продукцията е 53 минути, в които са осветени основните моменти от историята на организираното движение на слепите в България – от основаването на Съюза на слепите до наши дни. Показани са основните дейности на организацията и нейните цели. Филмът е предназначен преди всичко за широката общественост с идея популяризиране на организацията ни, като целта е да се договори излъчването му по националните телевизии. След премиерата заседанието на пълномощниците бе открито.

От избраните 54 редовни пълномощници на него се регистрираха 51, като от тях двама резервни и шестима бяха представлявани с пълномощни.

Заседанието протече по предварително обявения дневен ред:

1. Отчет на Управителния съвет за дейността на ССБ през 2021 г.
2. Годишен финансов отчет на ССБ за 2021 г.
3. Програма за дейността на ССБ през 2022 г.
4. Отчет за дейността на Контролния съвет на ССБ през 2021 г.
5. Информация за стопанската дейност и финансовите резултати на търговските дружества и поделения към ССБ през 2021 г.
6. Приемане на Правилник за организиране на заседанията на Националното общо събрание на пълномощниците на Съюза на слепите в България.
7. Приемане на Правилник за бюджета на Съюза на слепите в България.
8. Приемане на бюджет на ССБ за 2022 г.
9. Докладна от Васил Долапчиев – председател на ССБ, относно предложение за продажба на имоти в град Пловдив, ул. "Ландос" № 24.
10. Докладна от Васил Долапчиев – председател на ССБ, и Недялко Димов – председател на Технологичния съвет към УС на ССБ, относно разработване на нов синтезатор на българска реч.
11. Информация за дейността на НЦРС - Пловдив през 2021 г.
12. Обсъждане на постъпили молби и жалби до XVIII Национално общо събрание на пълномощниците на ССБ.

По точка 1 със съжаление се коментира, че точно в юбилейната година за организацията ни планираното голямо мероприятие се провали поради усложнената към онзи момент пандемична обстановка.

Като цяло 2021 година премина под знака на 100-годишнината от основаването на ССБ. Това бе отразено и в ежемесечни публикации на страниците на списание "Зари".

По данни от регионалните организации броят на членовете на ССБ към края на 2021 г. е 9 975 души.

По отчета пръв взе думата г-н Радко Диков – пълномощник от София, който изрази недоволство от документа. Той акцентира върху факта, че дейностите са отразени в доклада във вид на протоколи от заседания, без конкретика. В тази връзка той попита за финансовата стойност на прожектирания по-рано филм.

Конкретен за правозащитната дейност председателят Васил Долапчиев отговори, че зад цитираните в отчетния доклад документи стоят над 1 000 - 1 500 страници конкретика, като темите и документите подлежат на дискусия и корекции. Всяка организация отделно дава становище по дадена тема и на практика е физически невъзможно докладът да бъде предоставен в такъв обем. Именно затова

информацията всяка година се предоставя в синтезиран вид.

Относно стойността на филма - тя е в размер на 17 000 лева, средства изцяло от бюджета на организацията, които покриват цялостната работа по създаването му.

Това беше единственият коментар по тази точка и с 47 гласа "за" и трима "въздържали се" отчетният доклад бе приет.

Приет бе и финансовият отчет за 2021 г. с петима "въздържали се".

За разлика от предните две години тази година обстановката е по-спокойна и дава основание за оптимизъм за реализацията на заложените мероприятия в програмата на ССБ за 2022 година.

Програмата бе приета с добавеното предложение от Велик Атанасов за подобаващо отразяване на 60-годишнината от първото организирано спортно мероприятие на ССБ с участие на живите ветерани, състезатели и организатори. Никой не оспори стремежа да бъдат съхранявани паметта и историята на съюзния живот.

По отчетния доклад на Контролния съвет думата взе неговият председател Недялко Димов. Той изрази задоволството си от извършената работа в териториалните и регионални структури.

С критика по доклада отново се изказа Радко Диков. Той подчерта, че документът е твърде обстоятелствен, а проверките на някои места са извършвани на базата на предоставена документация.

Отговорът от председателя на КС бе благодарност за забележката по обема и напомняне за усложнената пандемична обстановка през отчетния период. Въпреки това голяма част от проверките са не само документални, но и физически.

На въпроса на г-н Диков защо не се извършват проверки на председателя на ССБ пък отговори г-н Долапчиев, който подчерта, че такива проверки са правени от предходния контролен съвет при всеки инвестиционен проект, финансиран от Централно управление. Докладите от тези проверки са съпроводени със съответните документи – конкурсна и финансова документация, договори, актове и тъй насетне. Поради това подобно твърдение е не само невярно, но такива проверки ще бъдат извършвани от Контролния съвет и в бъдеще.

По коментирания документ взеха отношение и Хари Хараламбов, Маньо Алексиев и Георги Генов.

С 45 гласа "за", два гласа "против" и трима "въздържали се" отчетният доклад на Контролния съвет на ССБ бе приет.

В информацията за стопанската дейност на ССБ, въпреки усложнената ситуация около пандемията през изминалите две години, изненадващо се отчитат много добри резултати за 2021 година. От общите приходи от стопанска дейност през изминалата година 4 908 000 лева са средствата, постъпили като резултат от производство, а останалите около 2 800 000 са постъпленията от наеми.

С усилията на предприятията стопанската ни дейност успя да се включи в програмите по финансиране за преодоляване на икономическите последствия от пандемията, с което бе осигурен и допълнителен финансов ресурс.

През септември Централата на холдинга заедно с предприятието в Шумен участва в проект, по който успя да привлече близо 75 000 лева за закупуване на части за подобряване на автоматизацията на линията за лакиране и литография и за резервни части, които са специфични и се произвеждат само на едно определено място в Германия. С това бе успешно извършен основен ремонт и линията заработи в пълен капацитет и с много по-добро качество на производството.

Като следствие от тези много добри резултати холдингът успя да осигури двойно по-високо финансиране на организацията за реализирането на дейността ѝ. Средствата са в размер на 390 000 лева.

Като заключение би могло да се каже, че изминалата 2021 година е една доста добра година за холдинга с много добри финансови резултати, като приходите вече са факт.

Изказване отново на г-н Радко Диков провокира управителя на холдинга г-н Шекеров да разясни настоящата му структура. Тя се състои от дъщерни предприятия и клонове. Дъщерните предприятия в структурата на холдинга са предприятията в Плевен - "Металкап", Шумен – "Металпринт", София – "Успех Филтър", което се вля в холдинга и за да се запази името, историята и възможността за участие в обществени поръчки - холдингът прие името на това предприятие. В рамките на тази структура има обособено производство – ПП "Успех", обособено само и единствено за производство на филтри за двигатели с вътрешно горене и за хепа-филтри или филтри за чисти помещения. Техните отчети са винаги обособени.

Клонове към холдинга са бившите производствени предприятия. Те не са отделни юридически лица, а клонове на холдинга по Търговския закон. Клонове има в Плевен, Шумен, Варна, Пловдив, Русе и Дряново. В клоновете е и недвижимата собственост, поради което те няма как да бъдат закрити, дори когато дейността се осъществява през дъщерното дружество. Дъщерните дружества предоставят самостоятелен финансов отчет, така че, ако се гледа отчетът на "Металпринт" Шумен - той няма да има нищо общо с отчета на "Успех Филтър", който обединява само данните на клоновете и на Централата.

Тези разяснения дадоха г-н Шекеров и главният счетоводител г-жа Янчева, за да внесат повече яснота по структурирането на холдинга. Павлин Ангелов пък доразясни, че дъщерните дружества бяха създадени през 2005 г. във връзка с кандидатстванията пред АХУ по проектите "де минимис". Дотогава холдингът и клоновете бяха едно дружество и нямаше възможност да се кандидатства поотделно. А клоновете се запазиха именно защото в тях останаха недвижимите материални активи. През 2021 г. туристическата индустрия в страната отчита за втора поредна година много слаби резултати. Както ви е известно - основна причина за това е пандемията от КОВИД 19. Туристическият сектор в страната отчита спад на оборота спрямо 2019 г. в размер на 75%, а спрямо 2020 г. бележи незначителен ръст от 7%. В тази сложна и труднопрогнозируема обстановка ръководството на ССБ и управителите на почивните бази си поставиха основно за цел да запазят наличния персонал и създадената организация и да не излязат от пазара. Бяха предприети всички мерки съюзът ни да се възползва от процедурата за финансиране към Агенцията по заетостта за изплащане на компенсации на работодатели по схемата 60/40 за запазване на работните места в предприятията, които са пряко засегнати от заповедта на министъра на здравеопазването. За изминалата година са получени общо 84 651,79 лева, разпределени по почивни бази, както следва: хотел "Хоризонт" Обзор - 4 366,60 лв., ПС "Релакс" Шипковски минерални бани - 52 509,01 лв., хотел "Поп Харитон" Дряново -27 776,18 лева. Трябва да се отбележи, че в хотелския комплекс в Обзор от неговото откриване през 1965 г. не беше извършван мащабен основен ремонт. Реализираните мероприятия са се свеждали до необходимата текуща поддръжка и някои по-съществени инвестиции след 2002 г., изразяващи се в основен ремонт на покрива на централната ресторантска зала, нови бани и изграждане на соларна система за подгряване на водата. Ръководството на ССБ заедно с управителя прецени, че базата е силно амортизирана, не предлага конкурентни условия за отдых и предстоящият почивен сезон най-вероятно ще бъде слаб поради горепосочените причини. В началото на отчетната година бе направено необходимото проучване, а през месец март стартираха ремонтните дейности, които бяха одобрени с решение на УС на ССБ. Те включиха:

1. Подмяна на декоративните фасадни колони.
2. Монтиране на нови парапети от инокс и стъкло на тераси и стълбищна шахта.
3. Полагане на подова настилка от гранитогрес на тераси, стаи, коридори, фойета, стълбищна шахта и двете ресторантски зали.
4. Преместване на климатиците и изграждане на отводнителна система за конденза.
5. Обработка на челата на етажните плочи.
6. Изграждане на осветление на тераси, коридори, фойета и парк.
7. Подмяна на дограмата на коридори, фойета и камериерски помещения.
8. Боядисване на фасада, стаи, коридори, фойета и ресторант.
9. Основен ремонт на слънчевите колектори.
10. Цялостно залесяване на парка с изграждане на воден кът и напоителна система.
11. Засаждане на 40-метров зелен пояс, отстоящ на 1,5 метра от търговските обекти по улица "Рибарска" с цел закриване на нелицеприятната гледка.
12. Закупуване на пердета и картини за стаи, коридори, фойета и ресторант.
13. Монтаж на голямо рекламno пано над входа на двора.
14. Премахване на излишни стари постройки тип бараки и основно почистване на района.

Ремонтните дейности продължиха до края на юни. Общата им стойност и покупката на инвентар възлезе на 345 000 лева. Членовете на Националното общо събрание на пълномощниците на ССБ имаха възможността лично да се убедят в качеството на новите условия, които ще предлага на своите

клиенти хотел "Хоризонт".

С това дискусията затихна и отчетите бяха приети поотделно – информацията за стопанската дейност и тази за почивните бази.

Първата бе приета с 49 гласа "за" и един "против", а втората с 49 гласа "за" и един "въздържал се". По следващата точка, касаеща правилника за организиране на общите събрания на ССБ, думата взе Негослав Събев, който предложи към правилника да се добави изрично предварително изпращаните на пълномощниците материали в електронен вид да бъдат в достъпен за четене от незрящи формат. Този текст беше формулиран и добавен към правилника.

Хари Хараламбов пък повдигна въпроса за провеждането на заседанията на общите събрания, които в момента са закрити, т.е. не са отворени за присъствие на външни лица без покана, освен ако пълномощниците не приемат обратното с две трети от гласовете си. Той предложи заседанията на НОС да се излъчват онлайн, както и записите от тях да не бъдат само за служебно ползване. Относно изготвянето на протоколите от заседанията на НОС друго негово предложение бе те да бъдат по-подробни и да отразяват освен решенията и изказванията на пълномощниците в резюме. Впрочем това предложение бе отхвърлено от пълномощниците, като "за" гласуваха само двама. Отхвърлено бе и предложението за допускане на журналисти и външни лица без това да бъде гласувано от пълномощниците с квалифицирано мнозинство от две трети и по този начин решението на Общото събрание бе в подкрепа на първоначално предложението в наредбата текст. Пълномощниците не приеха и заседанията им да бъдат излъчвани онлайн.

В края те подкрепиха с гласовете си и целия правилник с направените пояснения.

Заседанието продължи на следващия ден в заседателната зала на хотел "Хоризонт" с обсъждане на Правилника за бюджета на ССБ.

Той е създаден на база правилата, действащи за държавния и общинския бюджет, след изчитане и изучаване на множество правилници. Понастоящем, след натрупване на определен опит, самата практика наложи конкретизиране и по-добро формулиране на определени текстове и реструктуриране. По този начин Управителният съвет е приел един нов базов документ, който бе утвърден от пълномощниците на НОС.

След някои уточняващи въпроси и разяснения от главния счетоводител г-жа Янчева те утвърдиха също и бюджета на ССБ за 2022 година.

Относно предложението за продажба на имоти в Пловдив, ул. "Ландос" № 24 са необходими малко повече разяснения.

В Пловдив ССБ е собственик на три парцела със сградите върху тях:

1. Старо предприятие на ул. "Цариградско шосе" № 112.
2. Ново предприятие на ул. "Цариградско шосе" № 51.
3. Парцел на ул. "Ландос" № 24 в квартал "Изгрев" с площ 22 хил. кв.м върху част от който са разположени Националният център за рехабилитация на слепи, Културният дом, общежития и жилищни блокове, в които апартаментите са продадени на членове на ССБ.

Предмет на настоящата докладна е третият парцел, който има специфична локация, отразяваща се върху настоящата и бъдещата му експлоатация. Улица "Ландос" го разделя от съседния квартал "Столипиново". Това обстоятелство се отразява негативно върху възможните приходи от парцела и евентуалното му развитие чрез инвестиции на него. При вземане на решение за разпореждане с този имот трябва да бъдат отчетени и други две обстоятелства:

1. Прилежащият терен към жилищните блокове - частна собственост, практически е неизползваем от ССБ, но налага плащането на данъци и изисква разходи за поддръжка.
2. Националният център за рехабилитация на слепи, общежитията, Културният дом и прилежащият терен към тях трябва да бъдат запазени с цел бъдещо развитие на социалната политика на сдружението.

В настоящия момент върху част от имота са оформени четири парцела с обща площ 6 751 кв.м, към които периодично се проявява интерес за покупка. Част от терена още не е парцелиран.

Вземайки предвид изложените обстоятелства и интересите на ССБ, XVIII Национално общо събрание на пълномощниците с 47 гласа "за" и 3 "против" реши:

I. Дава съгласие ССБ да се разпорежи след цялостното парцелиране на имота, находящ се в Пловдив, квартал "Изгрев", ул. "Ландос" № 24 с площ 22 хил. кв. м, както следва:

1. Запазва собствеността на парцела, върху който са разположени Националният център за рехабилитация на слепи, общежитията и Културният дом.
  2. Дарява на община Пловдив парцела, на който са изградени жилищните блокове.
  3. Обяви за продажба следните парцели:
    - А) парцел с идентификатор №56784.526.291 с площ 2 044 кв. м;
    - Б) парцел с идентификатор №56784.526.292 с площ 598 кв. м;
    - В) парцел с идентификатор №56784.526.293 с площ 2 592 кв.м и сгради с РЗП 884 кв. м;
    - Г) парцел с идентификатор №56784.526.294 с площ 1 517 кв. метра.
  4. Възлага на Управителния съвет на ССБ на база оценките на тримата лицензирани оценители да приеме усреднени продажни цени за всеки от обособените парцели.
  5. Възлага на Управителния съвет на ССБ, съгласно вътрешносъюзните нормативни документи, да определи комисия в състав от пет души за провеждане на търг или преки преговори с потенциални купувачи в зависимост от броя на кандидатите.
  6. Дава съгласие в процеса на преговорите продажните цени да бъдат намалени спрямо определените от Управителния съвет на ССБ, както следва:
    - А) при покупка на един парцел намалението да е до 10%;
    - Б) при покупка на два или три парцела намалението да е до 15%;
    - В) при покупка на четири парцела намалението да е до 20%.
  7. Възлага на Управителния съвет на ССБ на следващото заседание да внесе информация за резултатите от процеса на продажбите.
  8. Възлага на Управителния съвет на ССБ да инвестира получените средства за:
    - А) изграждане на недвижими имоти в Пловдив и София в зависимост от действащите планове за устройство на територията;
    - Б) покупка на нови недвижими имоти в София, Пловдив, Варна и Бургас.
  9. Възлага на управителя на звено Пловдив към ССБ да предприеме действия за парцелиране на останалата част от терена, след което УС на ССБ да внесе предложение на следващо заседание на XVIII НОСП на ССБ за бъдещата експлоатация на парцелите или разпореждане с тях.
- При дискусиите по тази тема в залата възникна известно напрежение между отделни пълномощници, но в крайна сметка Общото събрание взе решение за разпореждане с парцел, находящ се в град Пловдив, квартал "Изгрев", ул. "Ландос" № 24 с площ 22 000 кв. метра.
- При кворум от 50 пълномощници решенията подкрепиха 41, против гласуваха шестима, а други трима се въздържаха.
- Заседанието продължи с доклад от Технологичния съвет, предшестван от кратка аудио демонстрация. Безспорно най-сериозното постижение на ССБ от последните две години е реализацията на проект по създаване на новия български речеви синтезатор, който бе финализиран и предаден от разработчиците на организацията ни в средата на юни тази година. Вероятно си спомняте, че този проект беше почти изцяло финансиран от фонд "Социална закрила" при МТСП.
- Синтезаторът е вече факт и е създаден с програмата neural speechLab. В него има възможност за избор на мъжки и женски глас – Александър и Христина, чието произношение трудно може да се отличи от живата човешка реч. За момента това е най-качественият офлайн речеви синтезатор в света.
- Работещите версии на синтезатора са под windows за 32 и 64 бита, а също така и инсталатор за андроид. Трябва изрично да се подчертае, че продуктът не работи с остаряла техника, но това е описано по-подробно в инструкциите, които се прилагат при изтеглянето му. Програмата няма да се разпространява чрез онлайн магазините, а с този процес ще се ангажира Съюзът на слепите в България чрез своите структури. За всеки незрящ потребител се генерира уникален регистрационен код, състоящ се от 128 символа, придружени от име, фамилия и ЕГН. Това се прави с цел избягване на опити за прекалено свободно разпространение на продукта в интернет.
- След като приеха с аплодисменти информацията на Технологичния съвет, пълномощниците приеха и информацията за дейността на НЦРС - Пловдив за 2021 г. с адмирации и благодарности към неговия директор г-н Стефан Данчев.
- Последно пълномощниците разгледаха постъпила до Националното общо събрание жалба от Мишо Димитров Ангелов във връзка с прекратяване на членството му в ССБ.
- Комисията по жалбите с председател Велик Атанасов и членове – Валентин Георгиев, Недялко Димов,

Георги Генов и Николай Йорданов, след като се запозна подробно с всички постъпили документи по жалбата – становище от председателя на РО Габрово Стефка Пенчева, в което се изброяват мотивите за взетото решение, и препис на протокол от заседание на ТО Габрово, на което е взето решението за прекратяване на членството в ССБ на Мишо Ангелов, предложи на пълномощниците да отхвърлят жалбата поради нейната необоснованост.

Въпреки че против такова решение се изказаха пълномощниците от София Хари Хараламбов и Маньо Алексиев, който обяви, че като адвокат ще представлява интересите на Мишо Ангелов по делата, които ще бъдат заведени за възстановяване на членството му, Общото събрание отхвърли жалбата с 35 гласа "за", 6 "против" и трима "въздържали се" при кворум от 46 пълномощници.

Това бе последната точка от дневния ред и второто заседание на Националното общо събрание на пълномощниците на ССБ бе закрито.

Марина ПЕТКОВА

ДУХ И МАТЕРИЯ За слепите и прозрелите

Славян СТОЯНОВ

Наричаме слепи хора онези, чиито очи са незрящи, увредени по една или друга причина.

Знаете ли, уважаеми любопитковци, че зрящ човек не е онзи, който вижда, а онзи, който разбира какво вижда? Тоест - определяме се като зрящи от знанието, разбирането, осъзнаването какво е онова, което виждаме. Точно на тази основа е възникнало понятието просветление, просвета, просветен човек. Вашият физически орган, който пропуска светлината, наречен очи, може да е физически здрав и да функционира и въпреки това може да сте слепи, да сте в тъмнина и да имате нужда от просветление, за да започнете да виждате. Ако вашият ум не е просветен, ако във вашето съзнание не е проникнала светлината на познаването какво е това, което виждате, вие продължавате да живеете в тъмнина, въпреки че физически очите ви работят. Ако хората виждат, то те се ориентират и знаят как да се предпазят. Ако виждат, то те ще разберат как да живеят свободни. Ще овладеят САМО-КОНТРОЛ, ще се СЕБЕ-ВЛАДЕЯТ. Свободата означава зрение.

Когато някой отнема изконно ваше право, това означава ограничение, ограда, параван, за да не виждате отвъд мястото, в което забраняващият ви изолира. Това е основен принцип на контрола. Ако вие виждате отвъд, няма да приемете контрола и ще се борите с този, който се опитва да ви го наложи. Дали сте зрящ се определя не от това дали очите ви виждат външния свят, а от това дали външния свят е разбран от вътрешното ви зрение.

Мнозина днес считат, че високообразованите хора са много умни и съответно ги разбират нещата. Това не е точно така. Защо ли? Всичко се определя от това какво сте научен. Умен човек не е равнозначен на разумен човек. Раз-умен иде да рече човек с отворен ум, зрящ ум. Такъв, който разбира онова, което знае - онова, което е видял. Какво виждате се определя от това какво разбирате за вътрешната ви огледална (обърната проекция) на картината, която идва от външния свят.

Измамата действа именно на този принцип. Ако някой спечели ума ви, ако ви научи кое какво е, ако започнете да му вярвате, то вече няма никакво значение какво виждат физическите ви очи. Умът ви е вече научен – измамен да приема нечие втълпено разбиране, представа или картина какво е това, което виждате.

Независимо какво виждате и колко очевидно е то, ако умът ви е дресиран в измама, то той ще го

отхвърля. Оставяте слепи за видяното. Ето защо очевадното за един е невидимо за друг. Сега разбирате ли защо медиите се определят като четвъртата ВЛАСТ над хората? Това, което ги управлява. Когато те са инструмент на властта (не са свободни), те са средство за инсталиране на измамна гледна точка кое какво означава. Чужд, измамен, фалшив, недобронамерен ум, овладяващ вашия. Медиите ви предлагат заместител на очите ви. Това, което виждате, се определя не от очите ви, а от ума ви. Дали сте зрящи, или незрящи е състояние на ума ви, съответно на съзнанието ви. Всичко това обаче подлежи на обучение. Следователно дали ще виждате, или не започва като обучение още от ранна детска възраст. Обучават ви родителите, учителите, медиите и тъй насетне. Кой обаче е научил тях какво да ви учат?

Нека допуснем за миг нещо (ще отбележа, че за мен това е факт) - ами ако всичко, което са ви учили във всяка област на науката, е дезинформация!? Това означава, че и до ден днешен ще "виждате" това, което са ви научили. Ами ако то е орязана версия, манипулирана версия или с две думи измама? А защо някой би правил това с хората векове наред? Защото, ако сте слепи, не сте свободни. Защото, ако сте слепи, имате нужда от водач, за да оцелеете.

Вярвам, че сте се убедили вече колко лесно в рамките на няколко месеца могат да ви поставят водач, който допреди само половин година не сте знаели, че съществува. Защо му се доверихте тогава? Изминал ли е той проверката на времето? Бил ли се е години наред рамо до рамо с вас за правата ви, за свободата ви? Не, нали!? Показаха ви по медиите дипломата му, показаха ви, че много разбира бизнеса, икономиката. Показаха ви надеждата в неговото младо ухилено лице.

Показаха ви светлото бъдеще. ПОКАЗАХА ВИ. И ако сте честни със себе си, ще си признаете, че захапахте въдицата за отрицателно време. И ако си го признаете, ще разберете, че сте слепи. Слепи сте, защото така сте били научени.

Няма да започнете да виждате, ако не се смирите, че всъщност нищо не знаете.

Процесът на просветлението е бавен. В някои от вас той работи отдавна, в други е започнал неотдавна, а за трети вече е късно.

Хората (на които може да се доверите!) са такива, които няма да ви убеждават с думи, а най-вече с действията си спрямо вас. Те ще ви разберат, когато сте в трудност и отстъпвате за малко от темпото, което сте поели заедно. Не само ще ви разберат, а и ще поемат товара на липсата ви, помагайки ви по този начин да се възстановите. Ако ви дават гледна точка, те никога няма да ви я натрапят, няма да ви задължават да я приемете. Ще ви изчакат да узреете за нея. А когато това се случи, вие сами ще ги потърсите, за да бъдете заедно. Да вървите заедно.

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Кърджали

Посетихме Бурса

Регионалната организация на слепите в Кърджали с председател Шюкран Исмаил подари на най-дейните си членове двудневна екскурзия до град Бурса, Република Турция.

Целта на екскурзията бе опознаване на забележителностите на четвъртия по големина град, намиращ се в Северозападна Турция.

През първия ден от екскурзията незрящите посетиха етнографския музей "Гумаликизик", който е регистриран като обект на световното културно наследство.

В ранния следобед те наблюдаваха и приготвянето на турското изкушение гюзлеме на пеш, което опитаха и се насладиха на вкусовите му качества.

Вторият ден от екскурзията започна с посещението на известната часовникова кула "Топхане". Хората със зрителни проблеми бяха впечатлени от нейната история и научиха, че е построена в чест на 29-годишнината от възкачването на Абдул Хамид на престола. Възхитиха се от нейната внушителност от шест етажа и височина 33 метра. До кулата, която има вход в южната част, може да се стигне по дървено стълбище от 89 стъпала. На четирите фасади на горния етаж на кулата има кръгли часовници с диаметър 90 сантиметра.

Хората от РО - Кърджали продължиха пътешествието с посещението си на основната туристическа атракция в района - Улу джамия, която е с правоъгълна структура и с 20 купола и две минарета, извисяващи се високо към небесата.

Обиколката бе допълнена с разглеждането на "Капалъ чарши" и "Каза Хан" - пазара на коприната. Преди отпътуването на зелената поляна и под ромона на водопада "Сайт абат" групата опита вкусна риба на сач с гъби и кашкавал.

При завръщането си в България екскурзиантите благодариха на организацията на незрящите в Кърджали и изразиха своето задоволство от видяното по време на това интересно пътешествие, осъществено въпреки тежката икономическа ситуация.

Добрич

22 години работа в полза на хората със зрителни увреждания

22 години от създаването си отбелязва неправителствената организация на хора със зрителни и други увреждания "ХобиСклуб". Тя е създадена по инициатива на Иван Тодоров, негови съидейници са Кристина Димитрова, Радка Великова, Севдалина Колева, Валентин Влаев, Галя Дичева, Митко Симеонов и други.

В сдружението членуват 108 души – както лица с увреждания, така и поддръжници, приятели и доброволци.

Офисът на НПО "ХобиСклуб" е в общински нежилищен имот, предоставен безвъзмездно от Общината. Базата му е създадена благодарение на дарения и осъществени проекти. Доброволците към организацията са предимно млади и амбициозни хора. Председател на сдружението от самото му създаване е Иван Тодоров.

"Хобисклуб" е член на националните мрежи МОГА (Мрежа за организиране гражданска активност) и НАСО (Национален алианс за социална отговорност), а от 2009 г. е член на Европейската асоциация на доставчиците на социални услуги на хора с увреждания EASPD - Брюксел.

Мисията на организацията е да работи за утвърждаването на хората с увреждания като равноправни

членове на обществото, както и да поощрява и стимулира развитието на трудовите и творчески заложби на слепите и слабовиждащите. Основната цел е стимулирането на трудовите и творческите изяви чрез организиране и провеждане на съвместни инициативи с други сродни организации, държавни и частни институции.

През годините клубът е разработил и осъществил 23 проекта в полза на хората с увреждания. По един от тях са извършени обучения на няколко целеви групи – таксиметрови шофьори, служители на реда, търговски работници, младежи (ученици, студенти) за нормално поведение при среща с незрящ човек. Издаден е наръчник с етични правила за адекватно подпомагане на незрящи "Различието слепота" с автор Кристина Димитрова. Издадени са и са разпространени 1000 броя дигитални. По друг проект група от обучени асистенти очакват на диспечерски телефон повикване при необходимост от човек с увреждане от града. От този проект са се възползвали над 3 хиляди човека от Добрич. Диспечерският телефон се обслужваше от незрящата Светла Стоева.

Осъществен е трансграничен проект България – Румъния за обучение на незрящи и слабовиждащи в работата с компютър. 16 души в продължение на 4 месеца получиха знания и удостоверения за компютърна грамотност в Румъния от асоциация "Пентру Невасадорулор" с ръководител Жени Божини и поп Петре.

По други проекти е изработена рампа към Младежкия дом в Добрич, осъществени са пътувания по места, свързани с историята.

"За тези години организацията се наложи като важен фактор в неправителствения сектор на гражданското общество в град Добрич. Продължаваме да участваме с препоръки и становища към властимащите и депутатите за подобряване на живота на хората с увреждания и пълноценната им социална интеграция и социално включване", посочва по повод празника Иван Тодоров. "ХобиСклуб" притежава над 50 грамоти, почетни знаци, статуетки от различни участия в областта на певческото и литературното майсторство, съхранявани в офиса на организацията. Почетната ни книга е ярко доказателство за посещението на над 200 изявени личности от Добрич, страната и чужбина. С много усмивки, музика, детски песни и радост в очите беше отбелязан рожденият ден на организацията ни.

"Бих искал да благодаря на кмета и кметския екип, затова че ни даде възможност да развиваме тази неправителствена дейност. Едно голямо благодаря и на учредителите начело с Кристина Димитрова - хрумването да регистрираме тази организация е нейна заслуга" – заяви председателят на "ХобиСклуб" Иван Тодоров. Той пожела на себе си и хората от клуба здраве и да не се дават.

Членовете на организацията споделиха, че "ХобиСклуб" е техният живот, радост и гордост. "Мечтите нямат възраст, те изискват смелост, сила и дръзновение. Вече 22 години ние, хората от "ХобиСклуб", се връщаме в спомените си благодарение на многото си срещи с млади хора в клуба – писатели, поети, кметове, лекари и други. Нищо друго не искаме освен тихи и спокойни дни, да се радваме на българското слънце, на българската природа и красота, а всичко това е събрано в "ХобиСклуб" споделиха те.

Поздрав към всички присъстващи отпрати Духовият оркестър на Добрич, а талантливите деца от Детска ясла 4 "Щастливо детство" с директор Галя Маринова умилиха членовете на клуба с изпълненията си. Управителният съвет на организацията награди 25 човека, които отпътуваха като награда за две дестинации - комплекс "Барите" и Калимански хан.

Иван ТОДОРОВ

Тутракан

Концерт "Различни, но заедно!"

На 16 юни Териториална организация на Съюза на слепите в България - Тутракан в сътрудничество с Народно читалище "Н. Й Вапцаров - 1873" - Тутракан и Регионална организация - Силистра организираха съвместен концерт под надслов "Различни, но заедно!". В концерта взеха участие изпълнители от град Тутракан - Вокална група "Славей", Група "Акустика", Фолклорна танцова формация "Дунавска младост", Клуб за съвременни танци "Dance dreamers", Вокална група "Северина", Танцово училище "Тутракан", Мажоретен състав "Тутракан" към Общински център за извънучилищни дейности - Тутракан, Вокална група "Зорница" към Териториална организация - Дулово и индивидуални изпълнители на съюзни членове от трите териториални организации към РО - Силистра, Илона Калчева - магистър по поп и джаз пеене, участник и носител на награди в множество конкурси и фестивали, Недка Симеонова - солист на Българското национално радио, три пъти лауреат на Националния събор на народното творчество в Копривщица, заслужила златни значки на събори на народното творчество в Копривщица и Рожен, Север Алиев, Гьонюл Махмуд и Данка Златева. Участниците бяха поздравени от д-р Димитър Стефанов - кмет на община Тутракан, председателя на Общински съвет - Тутракан Нихат Кантаров. Поздравителни адреси бяха връчени на организаторите на концерта и от институции в областния град. Имаше поздравления от председателя на Териториална организация - Тутракан Мария Симеонова. Председателят на Регионална организация - Силистра Петранка Стоянова също поздравя участниците в концерта и изрази своята огромна благодарност за сътрудничеството и подкрепата за реализирането на идеята за "Различни, но заедно!". В заключение тя връчи благодарствени адреси на всички участници и дарители, пожелавайки им нови творчески успехи

с думите - "Благодарим Ви! Бъдете здрави и вярвайте в доброто, за да се случват в живота ни реални

Велико Търново

Летни събития

В топлите летни дни животът и дейността в местната организация на хората с увредено зрение в старопрестолния град продължават с нови инициативи, които осмислят нашите ежеседмични сбирки. В тази статия са отразени значимите събития за изминалия месец юни на 2022 година.

ДЕН НА БОТЕВ

На 2 юни в Клуба на пенсионера и инвалида с кратка програма, подготвена от Теодора Обретенова, се почете Денят на Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България. Беше прочетено слово за живота и дейността на Христо Ботев, а революционни песни от неговото време разпалиха патриотизма и родолюбието ни. Членове на Териториалната организация на слепите във Велико

Търново се преклониха пред паметта на революционера и героите в историята ни, записали имената си в нея със свято дело, на което са посветили и са отдали живота си.

ДРУГАРСКА СРЕЩА

В изпълнение на инициативата за сътрудничество и обмяна на опит в дейности и практики между териториалните организации на слепите в регион Габрово и създаване на междуличностни контакти сред участващите в тези организации хора с увредено зрение в средата на юни се проведе ежегодната ни творческо-консултативна среща.

По вече утвърдена традиция събитието се състоя на 13 юни 2022 г. в почивната станция на ССБ "Поп Харитон", намираща се в живописната долина на Предбалкана край Дряново.

В срещата участваха активисти от териториалните организации на слепите в градовете Велико Търново, Дряново, Севлиево, а тази година и Горна Оряховица.

Официалната част от мероприятиято започна с приветствено обръщение на председателя на ТО на ССБ за община Велико Търново г-н Ненчо Обретенов.

В програмата на срещата бяха включени спортни и културни прояви. Проведах се състезания по дартс, шахмат, табла и домино. Поети от организациите представиха свои стихове, а певци зарадваха аудиторията с изпълнение на популярни народни песни.

В непринудена обстановка извън официалната част хора от организациите се запознаваха и общуваха сред спокойствието, птичите песни и красивата природа.

Срещата приключи с празничен обяд за всички участници.

За провеждането на това мероприятие Териториалната организация за община Велико Търново към Съюза на слепите в България получи подкрепа от Община Велико Търново, която осигури транспорта, и от хората от Лайънс клуб "Велико Търново", спонсорирали обяда.

Видеозаписите и снимките, преживените съвместно емоции ще запазят хубави спомени у всички участници за проведената среща!

СЕТИВЕН МАКЕТ НА КРЕПОСТТА "ЦАРЕВЕЦ"

Триизмерен релефен макет на Царевец с добавена реалност предстои да стане достъпен за хора с увредено зрение. В изпълнение на програмата си за осъществяване на достъпна градска среда представители от ръководството на ТО на ССБ за община Велико Търново участваха в съвместно обсъждане по реализацията на обемно-релефен триизмерен макет на двете най-значими и знакови сгради със символно значение за историята на града и страната ни - Патриаршията и Двореца на българските царе, намиращи се на хълма Царевец в старопрестолния град.

Това е втората съвместна консултативна среща между "Ротари клуб" и ТО на ССБ за община Велико Търново, след като на 5 май 2022 г. в Клуба на пенсионера и инвалида в областния град президентът на "Ротари клуб – Велико Търново" - Венелин Иванов и скулпторът Денислав Сираков, който също е ротарианец, представиха пред членовете на общинската организация към Съюза на слепите идейния проект на РКВТ за макет на средновековен Царевец. Първата среща се осъществи със съдействието на Росица Димитрова - директор на дирекция "Социални дейности и здравеопазване" в Община Велико Търново.

Членовете на общинската организация на слепите с радост приехме идеята и дадохме много предложения за изработката на макета. С готовност ще съдействаме за пояснителните надписи на брайл, като отправихме препоръка към скулптора да избягва острият ръбове в макета, както и нетрайните материали за покритието. Сираков обеща да се вслуша внимателно в мненията и благодари за отзивите и радушното приемане на идеята за макета.

Подобни модели на емблематични сгради и крепости има в много европейски градове и навсякъде те предизвикват голям интерес сред туристите. Такъв макет ще бъде изработен за пръв път във Велико Търново. След реализирането и експонирането на архитектурната композиция идващите в старопрестолния град хора с увредено зрение от сродни организации в страната и от чужбина ще могат да докоснат репликите на реалните две сгради с най-голямо значение за крепостта и да придобият сетивно-обемна представа за тях.

Проектът получи одобрение от Художествено-експертния съвет в Общината, ръководен от арх. Пламен Цанев, който е доказан специалист по средновековна архитектура и е работил години наред върху него. Целта е миниатюрата да показва максимално реалистично как са изглеждали по времето на цар Иван Асен II патриаршеският и дворцовият комплекс.

На втората консултативна среща между "Ротари клуб - Велико Търново" и ТО на ССБ за община Велико Търново, състояла се на 16 юни 2022 г., "Ротари клуб – Велико Търново", по чиято поръчка и с чиито средства ще бъде изработен макетът на двете знакови сгради, ситуирани на историческия хълм, представи пред входа на крепостта на площад "Иван Асен" негов 3-D прототип.

Прототипът е изработен от великотърновския скулптор Денислав Сираков, а автор на възстановката е арх. Пламен Цанев – и двамата членове на великотърновския "Ротари клуб". Първоначалната идея е той да пресъздава дворцовия и патриаршеския комплекс от времето на Асеневци.

На втората консултативна среща беше обсъдено мястото, на което да бъде позиционирана композицията. Тя трябва да бъде така разположена, че хората да могат да обикалят около нея, а незрящите да могат свободно да докосват с ръце и да опознаят сетивно всички елементи.

Средновековен Царевец, отлят от бронз, с размери 1,30/0.70 м и с надпис на брайл, ще бъде поставен в предверието на историческата крепост във Велико Търново.

Хората с увреждания, а и всички останали туристи ще могат чрез сканиране на активиращ специален QR код да слушат аудио екскурзовод, който да разказва за славната история на средновековния Търновград от времето на цар Иван Асен II.

Освен за свободна пространственост, сетивна достъпност и аудио пояснения към обектите от макета от общинската организация на ССБ предложихме добавена реалност, свързана с макета, която да е достъпна за хората с остатъчно зрение и нормално зрящите чрез ползване през устройства с ОС "Андроид" и мобилна връзка с интернет.

Почетни гости на консултативната среща бяха кметът на Велико Търново Даниел Панов и заместник-кметът Снежана Данева - Иванова.

Кметът Панов предложи композицията да стане по-голяма, като в нея бъдат включени и всички останали обекти от средновековния Царевец – улици, църкви, крепостни стени, порти, площади и други. Той даде идея към макета да има и специален екран, на който с помощта на мултимедия посетителите да могат да се разходят виртуално по хълма и да се върнат векове назад във времето.

Кметът Панов благодари на ротарианците за поредната им родолюбива идея и предложи към каузата да бъдат привлечени и други организации.

Дворцова зала, библиотека, трапезария, две кули и още много помещения е включвал царският комплекс, който арх. Пламен Цанев е възстановил виртуално с помощта на специална компютърна програма и дълги проучвания на стари летописи и стенописи. Така е пресъздаден и автентичният вид на Патриаршеската църква, както и части от крепостта "Трапезица".

ДОКОСВАНЕ ДО ОЖИВЯЛАТА ИСТОРИЯ НА СРЕДНОВЕКОВНИЯ ТЪРНОВГРАД

На 25 юни 2022 г. хора от ТО на ССБ за община Велико Търново посетихме седмото издание на ежегодния Международен фестивал на историческите възстановки "Средновековен Търновград", проведен в периода от 24 до 26 юни 2022 г. в крепостта "Царевец". Вълнуваща беше срещата ни с представители на западноевропейски рицари, дошли за културно-историческото събитие, с които, въпреки езиковите различия, се разбрахме да си направим снимки за спомен.

На тазгодишното издание на фестивала участваха групи и свободни реконструктори от пет държави в Европа. В продължение на три дни те пресъздаваха ежедневието, изкуствата и военските умения на България, Византия и Европа от XII - XIV век.

Акцент в седмото издание на фестивала бяха реконструкциите на тема "Цар Иван Александър – любов и дипломация", в които се включиха над 180 участници. Сред тях бяха италианците от "Historia Bari", специализирани в исторически възстановки от областта Пулия, и първата гръцка група за византийска история "Protospartarii" от Атина, съчетаваща военна история с реконструкция и експериментална археология.

На фестивала се представиха и две румънски групи – "Кафява мечка" от Букурещ с европейски исторически бойни техники, приложни изкуства, коване, плетене на ризници от XIII - XV в. и трансилванската група "Черният дракон" от Брашов, която показва полевия живот и занаятите на наемните свободни дружини от времето на унгарските крале. Сред чуждестранните участници бяха и смелите и неуморни бойци от група „Бели орлови“ от Белград.

Във възстановките участваха също НД "Традиция" - клон Велико Търново, Шумен и Панагюрище, Сдружение за исторически възстановки "Чигот" - Варна, група "Верени" - София, Средновековно общество "MODUS VIVENDI" - София, СИБ "Филипопол", музикалните групи "Еринеи", "Ксана", "Летящи номади" и свободни реконструктори.

В трите дни на Царевец имаше демонстрации на занаяти, бит и традиции, стрелба с лък, бойни игри и турнири, куклен театър за малки и големи, тематично представяне на средновековно облекло и въоръжение и тъй насетне. Вечерите завършваха с концерти на Ана Креанга, групите "Ксана" и

"Летящи номади" и огнено шоу.

Средновековният фестивал бе организиран от СНЦ "Търновци", НД "Традиция" - клон Велико Търново, Община Велико Търново и Регионалния исторически музей и бе част от Културния календар за 2022 г. на Старата столица.

Съчетанието на жив реализъм и историческа обстановка придаваше на събитието много романтика и приказна атмосфера. Удоволствието от докосването до средновековното минало на живо е вълнуващо, емоционално и оставя трайни спомени!

Троян

Музеят на занаятите е достъпен за хора със зрителни увреждания

Сигурно много от вас често посещават музеи, галерии и други културни забележителности. А задавали ли сте си въпроса колко от тях са достъпни за хора с нарушено зрение!? В колко от тях можете да се докоснете поне до част от изложените експонати!? Голямо улеснение за един човек с нарушено зрение например би било да има лупа, с помощта на която по-лесно да изчита надписите и информационните текстове. А какво по-хубаво от това незрящите посетители да могат сами да се запознаят с голяма част от информацията за изложеното в залите. За целта би следвало да има аудио беседи или пътеводители, както и брайлови такива за владеещите брайл зрително затруднени лица.

За един такъв музей ще ви разкажа в настоящата статия. Да, намира се тук, в България. Става дума за Музея на народните художествени занаяти и приложните изкуства в град Троян.

Услугите, които предлага музеят за хора със зрителни увреждания, са следните:

- Пътеводител за музейната експозиция, отпечатан на брайл.
- Аудио беседа, качена на смартфон на музея, която може да се слуша от заинтересованите лица.
- Лупи, които да бъдат в помощ на слабовиждащите посетители.
- На разположение са и експонати за сетивен допир. Чрез тях се дава възможност незрящите да се докоснат пряко до занаятчийските произведения.

Обособено е място в една от залите на музея. Там хората с нарушено зрение могат да научат повече за Троян и за природните и културно-историческите забележителности на Троянския край. Владеещите брайл пък могат да седнат и спокойно да изчетат отпечатаните на брайл материали. На избраните да се запознаят с музейните експозиции чрез слушане ще бъде предоставен смартфон с аудио пътеводител. И не на последно място – възможно е да се пипнат някои от музейните експонати, предоставени

специално за целта.

Пътеводителят дава възможност на читателите да се запознаят с представените във всяка една от залите занаяти. В първа зала например е показан архитектурно-етнографски макет, представящ част от Троянската предосвобожденска занаятчийска улица (чаршията). Три от залите на музея са посветени на керамиката. Представено е развитието на керамиката по българските земи от Праисторията до късното Средновековие; керамиката в Дунавска България в периода 680 - 1018 г.; керамиката в Дунавска България в периода 1185 - 1396 година. В отделна зала е експонирана следосвобожденска керамика. Като интересно за троянската керамика през този период е нейната украса (тъй наречената троянска шарка). Тя може до голяма степен да се усети от незрящия посетител при запознаването с предоставените по проекта керамични съдове.

В музея на занаятите в Троян могат да се видят и характерните за Троянския край тъкани и облекла, както и занаятите, чрез които се произвеждат.

В залите на музея са показани още:

- дървообработващите занаяти – горянство, стругарство, пирография, църковна дърворезба;
- металообработващите занаяти – коларо-железарският занаят, ковачество, медникарство.

Достъпността за хора със зрителни увреждания в Музея на занаятите - Троян е възможна след реализацията на проект "Създаване на среда за интелектуална и социална комуникация за хора със зрителни затруднения". Проектът е финансиран от Общинска програма "Обществен форум за реализация на партньорски проекти".

За групови посещения е препоръчително да се направи предварителна заявка.

Повече за работното време, входните такси, както и информация за контакт можете да намерите на интернет страницата на музея: <https://troyan-museum.com>.

Силвия ДАЦИН

Русе

Обучителен пикник

На 15 юни 2022 година РО на ССБ в Русе съвместно с ЦСРИЛЗУ организирахме пикник в местността "Орлова чука". В събитието се включиха 36 души от съюзната организация и потребители на социалната услуга в Центъра, както и техни придружители. Целта на мероприятиято беше провеждане на обучение по мобилност и ориентиране в непозната среда и развитие на различни умения чрез включване в занимателни игри - стрелба в мини баскетболен кош, дартс и мини боулинг. След като обядвахме, започнаха настолните игри - шахмат, табла, дама и други брайлови игри за незрящи.

ОТ ПЪРВО ЛИЦЕ Петър Стайков

Удовлетвореността от постигнатото е в пъти по-голяма, когато съзнаваме, че нашите усилия са допринесли до определени ползи за други хора

Роден съм през 1953 г. във Враца и детството ми премина в близкото до града село Лиляче. В съвсем ранна възраст са ми открили глаукома, последвали три операции и един по детски наивен и жесток инцидент и на седем години се оказах напълно слеп. В ония години очевидно е имало по-добра връзка между отделните организации и институции, защото от болницата, в която за пореден път ме бяха завели, ни насочиха към Съюза на слепите, а те пък към специалното училище за слепи във Варна. Три години по-късно беше възстановено и училището в София и в него завърших основното си образование. Нямах навършени петнайсет, когато започнах работа в "Успех" в Пловдив и веднага се записах в местната вечерна гимназия. Сутрин на работа, вечер на училище – три страхотни юношески години, много нови приятели, младежки вълнения, силни преживявания и веднага след завършването кандидатствах и бях приет в софийския университет "Свети Климент Охридски".

Впоследствие съм работил на различни места – психолог, библиотекар, работник, аспирант, научен сътрудник, депутат в Седмото Велико народно събрание, ръководител на предприятията на ССБ, преподавател в Нов български университет и така нататък.

Вместо да изброявам всичко, това бих искал да отбележа нещо много важно, а именно - винаги и навсякъде, където съм работил, първо съм се стремил да работя само такива работи, които са ми интересни, а ако е трябвало за известно време да работя нещо по-различно - винаги съм се опитвал да намеря в него макар и малкото неща, които могат да ми станат интересни.

През 2002 г. напуснах ръководната работа в ССБ и се заех със самостоятелна дейност чрез създаденото от мен и приятели сдружение "Център за подкрепа на социалната интеграция – Приоритети". През 2010 г. към сдружението създадохме и дружеството "Бюро по труда за лица със зрителни увреждания". И така вече не в мащабите на държавата или на Съюза на слепите, а в много по-малък периметър се опитвам отново да бъда полезен на себе си и на другите, преди всичко на хората със зрителни проблеми.

Често ме питат защо съм ограничил периметъра на действие на бюрото, а и на сдружение "Приоритети" само до тази категория и винаги съм давал еднозначен отговор: "Аз разбирам от много неща, но проблемите именно на тези хора са нещото, от което най-много разбирам и където в най-висока степен мога да бъда полезен".

Споменах вече, че съм ослепял напълно на седемгодишна възраст. Както и да го погледнем - това си е драма, но драмата на тази крехка възраст се преживява много по-лесно в сравнение със същата драма, ако тя ни сполети на възраст двайсет и повече години например. Много дълго е да обяснявам как така с течение на времето успях да проникна в разбирането, затова че от самия мен зависи какъв вид проблем ще бъде за мен липсата на зрение. Бавно, но неотклонно през годините аз осмислях проблема и своя начин на живот, погледнат именно през неговата призма, и постигнах комфортно съгласие със себе си, когато започнах да се отнасям към моята слепота не като към психологически, а само като към технически проблем. От това става ясно, че успях да постигна такова душевно и интелектуално състояние, при което липсата на зрение не поражда постоянно тежки емоционални изживявания, а е преди всичко проблем, който трябва да се решава с помощта на технически средства и с по-добра организация на персоналните взаимоотношения с близките, колегите и приятелите.

Не споделям възгледите, че трябва да се борим за нашата абсолютна независимост. Не трябва и не може, защото по същество човекът е социално животно, човекът се ражда и живее в общността на себеподобните. В общността, в която живеят и слепите и виждащите, всеки от нас е зависим от какво ли не и от кого ли не.

Ние дори не си даваме сметка до каква степен частният ни живот е обвързан с ефективните или неефективните действия на много други хора и институции.

Лично за мен е от значение това да се опитвам да мога да върша самостоятелно много неща, без да страдам от илюзията, че например техниката и административните разпореждания могат да ми дадат възможност да бъда абсолютно независим от всички останали. Често казвам, че обичам да мога самостоятелно да си решавам поне всекидневните житейски проблеми, а ако се случи и това някой да е наоколо и да поиска да ми съдейства - аз нямам нищо против. Още веднъж ще подчертая моето верую - живеем заедно и е повече от нормално и необходимо взаимно да си помагаме. И в този контекст всеки от нас може да търси и да намира своето индивидуално място в по-големите и дори само в своите малки човешки общности. Това разбиране ми дава възможност да се опитвам така да организирам живота си, че да ми бъде интересно да живея и не на последно място и да работя. А за да ми бъде

интересно - би трябвало постоянно да се развивам и да се усъвършенствам.

Усъвършенствам означава, че поставям на себе си такива задачи, чието изпълнение зависи от повишаването на моите собствени способности и, естествено, усилия.

Лесно влизам в колаборация с други хора, когато това е необходимо за работата, която искам да се свърши. Правя го без особени усилия, защото отдавна съм свикнал да гледам на другите преди всичко като на потенциални партньори, а не като на противници и конкуренти. Това не означава, че не съм способен твърдо да се противопоставя на амбиции и мераци на хора, за които преценявам, че нямат намерения да помогнат на общото дело, а напротив - изначално са в готовност да навредят на всички и всичко с изключение на самите себе си.

Всъщност в своите усилия и действия аз се състезавам преди всичко със себе си, а не с тези, с които сме във всекидневно общуване. Моят основен критерий за успеваемост е днес да правя нещата по-добре, отколкото съм ги правил вчера или оня ден, а не да се съизмервам с това какво е постигнал еди-кой си или еди-коя си.

За личния ми опит във взаимоотношенията с различните специалисти по очни болести не бих могъл да бъда много полезен, защото аз много отдавна вече не контактувам с тези хора в качеството на пациент. И това положение не е по никакъв начин израз на някакво негативно отношение към тях и тяхната дейност. Работата е в това, че отпреди много години съм разбрал, че няма никакви шансове да ми бъде върната каквато и да било част от изгубеното зрение. За щастие глаукомата, след като на сто процента си е свършила работата, не ми създава никакви допълнителни проблеми. Очите са достатъчно увредени и за късмет вече не ми се появява характерното за това заболяване вътреочно налягане със съпътстващите го болки и други неприятности.

Времето, в което съм имал много интензивни отношения с офталмолозите, е било в ранното ми детство и нямам на практика никакви спомени от общуването си с тях. Нямам спомени с изключение само на един, който имаше огромно значение за по-нататъшното ми формиране като личност в условията на живот без зрение.

Когато бях вече на 10 години, родителите ми решиха да направят още един опит и ме заведоха на преглед при професор Евгени Живков. Тогава лекарите все още имаха частна практика, която по-късно социалистическата държава забрани, и той ни прие в частния си кабинет. Прегледа ме внимателно и след като свърши - се обърна към майка ми и баща ми: "Не си губете повече времето, не си хабете нервите, не си харчете напразно парите. Това дете никога вече няма да вижда!".

Майка се разплака. Доколкото си спомням, май че и аз я последвах, и по живо по здраво си тръгнахме. Ударът беше рязък и тежък. От друга страна обаче тези негови думи се оказаха решаващи за моето последващо формиране като личност. След като отмина първоначалната стресова емоция, аз постепенно, в течение на няколко години, осъзнавах и свиквах с това, че вече няма да мога да мечтая да ставам авиоинженер, строителен техник, и всевъзможни професии, за които е безусловно необходимо наличието на зрение. Постепенно, но за щастие достатъчно рано аз се ориентирах към това, че ще трябва да съобразявам своите мечти и житейски планове именно с тази вече не съвсем нова, но и категорично незаобиколима реалност - живота без зрение. Затова съм много благодарен на споменатия професор, който, апропо, не много време след нашата среща емигрира в така наречената тогава Западна Германия.

Имам отлични спомени и от доц. Емил Филипов, който като млад лекар изпълняваше задълженията на училищен очен лекар към специалното училище за слепи в София.

В по-късни години съм се срещал с него по различни поводи, насочвал съм към него и свои близки и познати, защото той винаги беше много внимателен с пациентите, а диагностичните му способности бяха, така да се каже, "върхът".

По-късно съм имал вече делови отношения с някои представители на бранша, но това е вече съвсем друга тема.

Искам да споделя и няколко думи за съществуващите организации на и за хора със зрителни увреждания.

Във времето на управлението на БКП в България имаше две, както ги наричахме, казионни организации – Съюза на слепите в България и Народна потребителна кооперация на слепите. Двете организации продължиха да съществуват и работят и след промяната на обществените отношения у нас. Кооперацията продължи да работи свършено без дори и да се опита да се промени поне на

милиметър. В резултат на това след смъртта на г-н Кърлин тя изпадна в неимоверно дълбока кадрова и управленческа криза и неслучайно битката за нейното превземане активира едни от най-нелицеприятните публични фигури сред незрящите. В този смисъл не бих искал да се впускам в някакъв анализ на тази организация, защото това не може да се прави помежду другото.

Другата, наследена от миналото време, организация е Съюзът на слепите в България. В самото начало на прехода в нея вреше и кипеше и бяха предлагани и правени различни опити за нейното реформиране. Според мен през деветдесетте години в ССБ наистина бяха направени определени стъпки по посока на нейната демократизация, модернизация и към оптимизиране работата както на съюзните структури, така и на предприятията, които бяха много значима част от дейността на организацията.

Впоследствие тези процеси постепенно бяха повече или по-малко забавени и почти стопирани, и аз изразих моето несъгласие с тези нови реалности, като постепенно се оттеглих от участие в ръководните органи на ССБ. Съюза на слепите не продължи да се развива така, както аз си представях, че трябва да се развива, но това не означава, че ССБ вече няма своето място в борбата за подобряване на условията на живот на незрящите в България. Съюзът продължава да върши полезни неща за своите членове. Аз бих искал да видя много повече, но и това, което се прави, е достатъчно да ме мотивира да се включвам в подкрепа на едно или друго негово начинание, когато преценявам, че то е в подкрепа на неговата, както е модерно да се казва, "целева" или "таргет" група.

Само за пример ще дам току-що приключилата работа по изработване на нов речеви синтезатор на български език. Това нещо стана възможно благодарение на отличната колаборация на една група незрящи IT специалисти, експерти по информационни технологии от БАН, председателя и ръководството на Съюза на слепите и, разбира се, държавата чрез МТСП, фонд "Социална закрила" и други. Е, трябваше ли да се запънем като магарета и да си казваме - "Аз няма да се включа в тази работа, защото тя се извършва под ръководството на организации и хора, на които аз не симпатизирам"! Ако разсъждавахме по този начин, нищо добро нямаше да се случи и само щяхме да си водим задушевни разговори на маса колко лош е този и обратно - колко свестни сме аз и моите приятели.

Както и да си говорим, работа има много, работа има за всички, че и в повече - стига да има кой да се захване с нея и да има достатъчно хора, които да са готови поне за малко да забравят противоречията и взаимните си несъгласия.

Съвършено закономерно още в началото и в средата на деветдесетте години възникнаха различни други организации, изповядващи своята ангажираност с проблемите на незрящите в България. В следващите години някои от тях се укрепиха и завоюваха свое заслужено място на този терен. Става дума за сравнително малки организации, които по мащабите на своите ресурси и възможности за действие са далеч от възможностите на ССБ. За сметка на това някои от тези нови организации успяха да преодолеят началните затруднения и постепенно намериха своите ниши, и се утвърдиха като специализирани структури, които решават едни или други проблеми в най-подходящите за тях сфери на дейност. Процесите, естествено, бяха съвсем спонтанни и без съгласуване с която и да било висшестояща инстанция. В такива условия естествено беше да възникнат и организации със съвършено егоистични подбуди на създателите, но времето до голяма степен отвя първо тези организации. За съжаление с течение на времето се увеличаваха и затрудненията пред онези организации, които истински и квалифицирано се опитват да решават едни или други проблеми на незрящите. Но животът е такъв. Който може - ще успява, който не може - ще потъва и това зависи не само от полезността на начинанията, а и от личните мениджърски качества на участниците и ръководителите на тези организации, а защо не и от някоя и друга непредвидена случайност.

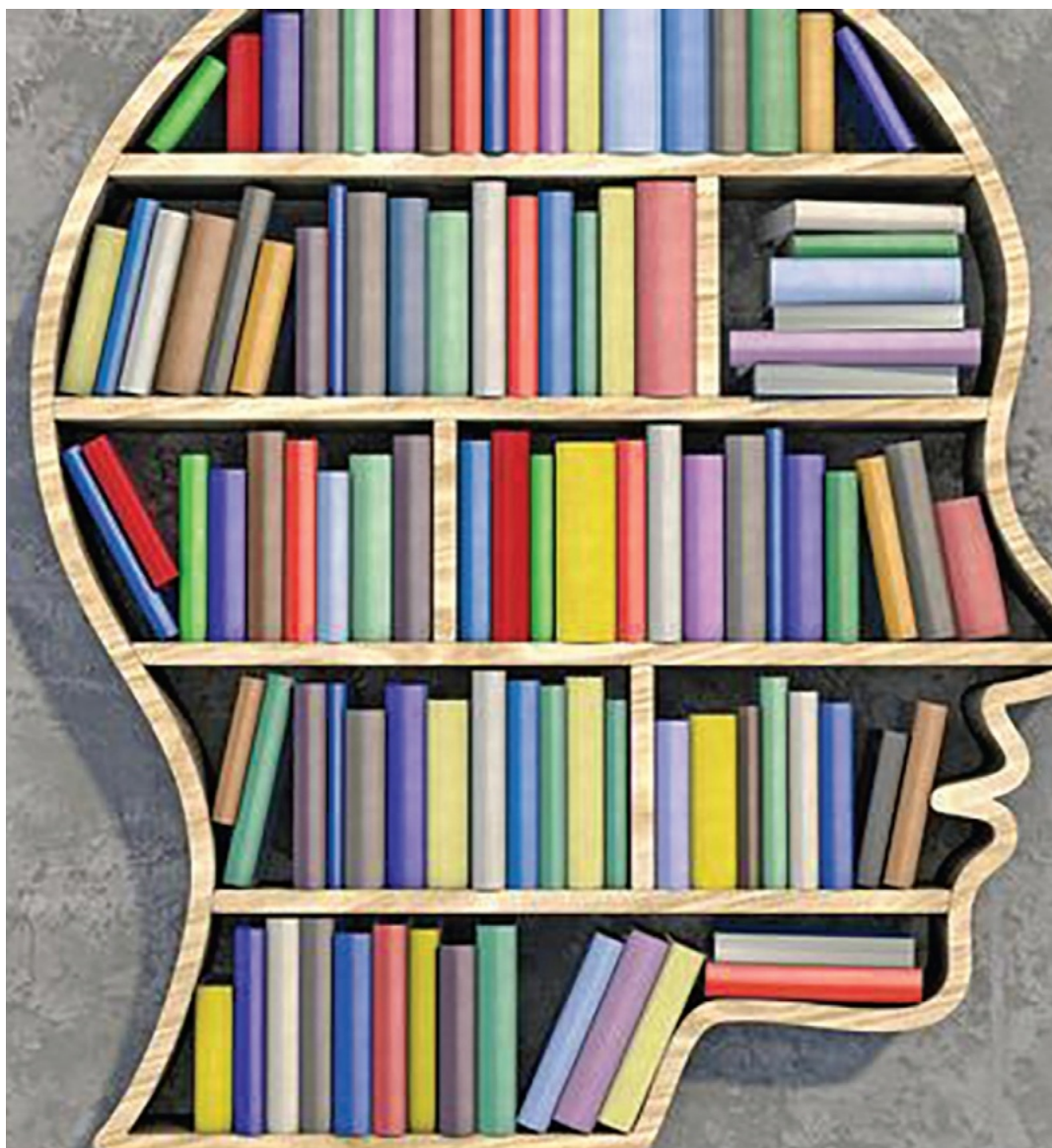
Реформи и промени са необходими във всички организации - къде, кои, кога, колко времето ще ни покаже. Кой ще успее и кой не пак то ще ни покаже. Няма изначално и завинаги подсигурени срещу възможните неуспехи и дори самоликвидации и фалити.

Но да не прекаляваме с тъгите и притесненията. Докато има слепи, ще има и организации, които по-добре или по-зле, но все пак винаги ще се стараят да вършат полезни неща за тези хора.

Нормално е всеки човек да се стреми да работи, като извлича определени облаги за самия себе си, но от повече от половинвековния мой опит мога да уверя всички, че удовлетвореността от постигнатото е в пъти по-голяма, когато създаваме, че нашите усилия са допринесли и определени ползи за други

хора. Едва ли може да има по-голямо усещане за собствената ни значимост от моментите, в които виждаме полезността на своите постъпки, измерена, образно казано, през очите на другите. И накрая си признавам, че аз много повече обичам да чета, отколкото да пиша. Благодарение на появилия се в началото на деветдесетте години синтезатор с течение на времето възможностите за четене станаха почти неограничени. И особено след като напуснах поста управител на "Успех ССБ" ЕООД, мога да си позволя много повече време за четене. Чета и нямам никакво намерение да спирам. Имам много любими книги и любими автори, поради което не бих могъл да отделя някоя или някои от тях, за които да мога да кажа, че са оказали някакво решаващо влияние в моето съзряване и развитие. В заключение ще кажа нещо, което може да прозвучи леко пресилено, но все по-често любимата ми книга се оказва тази, която чета в момента.

ОЩЕ ЕДНА ЮБИЛЕЙНА ГОДИНА 60 години организирана спортна дейност сред хората със зрителни увреждания в България

Неусетно дойде 2022 г. - година, в която отбелязваме 60-годишнината на организирания спорт сред незрящите у нас. Казвам неусетно, тъй като ми се струва, че сякаш вчера отбелязахме 50-годишнината през 2012 година. Преди 10 години много ветерани и спортни дейци писаха и се събираха, за да си говорят за специализираните и адаптираните спортове за хората с нарушено зрение. Спомням си, че вложих много усилия за доклад, посветен на юбилея. Това стана възможно по молба на председателя Васил Долапчиев и на съдействието на много хора и, разбира се, на безценната помощ на Стефан Данчев и колегите от Пловдив. Получих внушително количество исторически материали по темата. Като историк това за мен се явяваше съкровище, което не ми даваше мира, докато не прегледам и систематизирам данните, за да се получи хронологично и логично четиво. Признавам си, че много труд хвърлих и като резултат се получиха десетки страници, които са част от историята. Но допуснах грешката този доклад да бъде изчетен на срещата, която организира Съюзът на слепите в България на 3 август 2012 г. в Пловдив. Среща, в която взеха участие ветерани, настоящи спортисти и много спортни дейатели - било от миналото, било от настоящето. Ако не се лъжа, Ани Караиванова, сътрудничката на регионалната пловдивска организация, извърши подвига да прочете огромния доклад. Казвам, че е грешка изчитането на целия доклад, понеже останалите хора в голямата си част не са историци и те няма как да имат същите увлечения като моите, така че всяко пространно изложение, независимо че се основава на изключително важни факти, отнасящи се до спорта сред незрящите, се явяваше слабост, която допуснах и за която се извинявам на тогавашната аудитория. Трябва да кажа, че при изработването на доклада с адски мъки трябваше да отсея по-незначителните факти и сведения, което ми причиняваше почти физическа болка, защото в историята всеки факт е важен, независимо че някои ги третираме уж като маловажни. Историята е като градеж на къща - имаме груб строеж, тоест най-съществените факти; имаме фасада, тоест привлекателността на къщата; имаме дограма, инсталации – водни, електрически и прочее, обзавеждане и така нататък. И всички компоненти са важни и нужни в къщата.

През 2012 г. много ветерани и спортни дейци от миналото споделиха своите спомени, с които може да се запознаете в списание "Зари", което е достъпно и онлайн. Позволявам си да цитирам някои статии, за да насоча вниманието ви при интерес от ваша страна:
- "50 години организиран спорт сред българските слепи", Спас Карафезов, бр. 5, 2012 г.;

- "Пловдивските слепи се готвят за първата спартакиада", Ангел Сотиров, бр. 5, 2012 г.;
- "И още един шрих", Владимир Желев, бр. 8, 2012 г.;
- "Целият ми живот принадлежи на Варна и на спорта", Веселина Стоилова, бр. 8, 2012 г.;
- "Среща на ветераните в Пловдив", Марина Петкова, бр. 9, 2012 г.;
- "Нашите спортисти са на световно ниво", Марина Петкова, бр. 9, 2012 г.;
- "Висока оценка, а не реванш", Марина Петкова, бр. 9, 2012 г.;
- "Футболът в българските училища за слепи 1945-1968", Ангел Сотиров, бр. 9, 2012 година.

Разбира се, за мен би било истинско удоволствие, ако и през тази година ветерани, спортни дейци или просто очевидци на различни спортни изяви напишат нещичко и го изпратят в редакцията на списанието. Тяхното писание ще обогати историята и няма да позволи забравата да покрие спомените им, защото, както добре знаем, написаното остава.

В настоящата статия няма да правя обзор на тези 60 години, още повече че онзи пространен доклад по същество представлява първата обобщена, макар и кратка история на спорта сред хората с увредено зрение. Ще насоча вниманието си най-вече към последното десетилетие, десетилетие, през което федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" значително разви своята дейност. Именно през 2012 г., когато отбелязахме 50-годишния юбилей, федерацията ни се сдоба с лиценз от тогавашното Министерство на физическото възпитание и спорта. Нека да поясня, че без лиценз федерацията нямаше законово право да кандидатства за финансиране. Благодарение на усилията ни и най-вече на онова политическо ръководство на министерството с министър Свилен Нейков и заместници Иван Ценов и Камен Лазаров получихме лелеяния статут. Те повярваха в нашата кауза и в правото на спорт на незрящите. Свилен Нейков беше вторият спортен министър, който записва името си със златни букви в нашата история. Първият спортен министър, който го стори, беше Васил Иванов - Лучано. Лучано през 2003 г. най-напред отпусна средства за пръв път от много години да се състави български национален отбор по голбал за участие в Световните игри за незрящи в Квебек, Канада. Министър Лучано не спря подкрепата си дотам. Поради административни неуредици отборът ни остана без визи за Канада буквално няколко дни преди заминаването му. През онова горещо лято, когато момчетата разбраха, че лагер-школите, на които се потяха здраво, и надеждите им за голям голбален форум се стопяват като бучка лед на плажа, решиха, че няма да се оттеглят от бойното поле, без да дадат решителен отпор на административните неуредици, за които те нямаха вина. Отидоха в министерството, влязоха в кабинета на министъра и изложиха абсурда пред неговата секретарка, тъй като министърът отсъстваше. Секретарката веднага уведоми Лучано, който се задейства като миксер, разбъркващ блат за торта, и отборът ни спешно, с буса на ССБ, отпътува за Букурещ, където имаше посолство на Канада. След нощно пътуване сутринта момчетата, отново след намесата на министъра, бяха приети веднага в дипломатическото представителство, а паспортите им бяха визириани. След почти две десетилетия споменът за Лучановата добрина е неизличим и за пореден път доказва, че на ключови места в държавата ни следва да застават хора, които не само разбират от това, за което са назначени, но имат и човешината да съдействат на своите съграждани, а не да се изживяват на богове, богове, които са недосегаеми, както впрочем повечето ни управници.

Третият министър, който записа името си дълбоко в историята на спорта сред незрящите, е Радостин Василев - Руди. Това е министърът от декември 2021 г. и поне до момента, когато пиша тези редове, е все още министър, макар и в оставка (заради политически игри и егоизъм, както и безмерна политическа лакомия правителството на Петков не издържа вота на недоверие). А така ми се искаше този министър да управлява по-дълго родния спорт. През месец март, след няколко искания, най-после се срещнахме с министър Василев. Нищо не съм премълчавал и си излях цялата болка, която се натрупа през годините и най-вече в периода, когато министър беше Красен Кралев (дано никога повече подобен човек не управлява не само българския спорт, а никой български ресор). Радостин Василев като юрист, умен човек и очевидно с чувство за справедливост веднага извика съответните директори и експерти и разнищи темата защо незрящите получават невероятно малка субсидия на фона на останалите федерации, развиващи спорт сред хората с увреждания. Смеслено обяснение не се намери. Министърът пое ангажимент пред нас, че ще направи всичко възможно тази несправедливост да бъде пресечена. Удържа на думата си. За 2022 г. федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" получи субсидия в размер на 250 000 лв., което се явява повече от три пъти на досегашната, която беше в размер на 80 000 лв. няколко години. За първи път тази година ще имаме и имаме възможността да

правим държавните първенства, без да връщаме хора от спортните клубове поради липса на средства. Единственото условие към нашите състезатели ще бъде да имат уменията в съответния вид спорт, защото държавните първенства са именно за това - да се покажат уменията, натрупани в тренировките през годината.

Министър Радостин Василев даде неимоверен финансов тласък на спорта сред незрящите. Тази година без затруднения изпратихме националния ни отбор по шахмат на световното отборно първенство за незрящи и слабовиждащи в Охрид, Македония (27 юни - 8 юли). Там те завоюваха 11-о място. Преди това имаха лагер-школа, а имат и осигурен треньор, с когото ще се готвят целогодишно. За първи път в историята на спорта сред незрящите изпращаме шахматистка на дамско световно първенство, на което домакин е френският град Тулуза (10 - 17 юли). Също така през ноември (12 - 20) българският национален отбор по голбал ще участва на европейското първенство в група Б и отново няма да изпитаме финансови затруднения за покриване на пътните, хотела и храната на спортистите (досега винаги сме се гърчили като червеи върху топла ламарина поради липса на средства, средства, които не ни бяха предоставяни от Министерството не защото няма, а защото разпределението граничеше с геноцид за нашите спортове). Очакваме в календара на IBSA (Международната спортна федерация на незрящите) да излезе европейско или световно по шоудаун, което също е обезпечено. До момента проведохме държавните първенства по отборно шоудаун (с подкрепата на община Силистра), лека атлетика, стрелба с лък. Предстоят държавните първенства по тандемно колоездене, шахмат, шоудаун, боулинг, голбал.

През есента предвиждаме да се проведе кръгла маса, на която да се отдаде дължимото на 60-годишнината от поставеното начало с онази спартакиада във Варна, на която незрящите спортни ентузиастични мерят сили в скок от място, тласкане на гюле, хвърляне на граната и опашата топка, катерене по върлина. Върлина, която вече 6 десетилетия катерят поколения незрящи спортисти.

д-р Иван ЯНЕВ

ПРОЕКТИ **Финализирано е едно изключително успешно начинание**

В едновековната си богата история организацията ни винаги се е стремяла да осигури достъп до информация за хората с нарушено зрение в подходящ формат. Използването на съвременните информационни технологии открива необятни хоризонти за социално приобщаване и трудова реализация на хората без зрение.

За да ги подкрепи в този сложен процес, Съюзът на слепите в България кандидатства пред Фонд "Социална закрила" към Министерството на труда и социалната политика с проект на тема: "Разработване на синтезатор на българска реч за нуждите на хората със зрителни увреждания". Той е на стойност 384 000 лева, от които сдружението осигурява като самоучастие 19 200 лева.

През месец април 2021 г. за изпълнител беше избран Институтът по информационни и комуникационни технологии при БАН. Неговият четиринадесетчленен екип беше с ръководител професор доктор на науките Стоян Михов. През месеците април и май на текущата година единадесет лица с нарушено зрение, определени от възложителя, взеха участие като тестващи с цел усъвършенстването на софтуерния продукт. Трябва да отбележим, че програмата е базирана на най-високите постижения в областта на компютърната лингвистика и дълбоките невронни мрежи. В рамките на проекта е разработена уникална невронна архитектура за определяне на ударенията и прозодията в българските текстове. Използвани са речници от 1,3 милиона словоформи за корекция на правопис и от 60 хиляди думи за произнасянето на срещаните английски думи в текста. Резултатната синтезирана реч в много случаи е неотличима от естествената. За увеличаване на бързодействието е разработена оригинална архитектура, която позволява мигновен синтез в реално време на мобилни телефони и персонални компютри. От информацията, с която разполагаме, можем със задоволство да твърдим, че в настоящия момент това е най-добрата програма в света за синтезирана реч, предназначена за ползване офлайн.

Съюзът на слепите в България е собственик на авторските права, което ще ни позволи в бъдеще да я развиваме успешно.

Сдружението ни ще организира безвъзмездното предоставяне на софтуерния продукт на повече от 4 хиляди деца и лица със зрителни проблеми в страната.

Васил ДОЛАПЧИЕВ,
председател на ССБ

***

На 1 юли в пресцентъра на БТА се състоя официалната презентация на новия български речев синтезатор neural speechLab.

На събитието присъстваха ръководителят на екипа, създал софтуерния продукт – проф. д-р на науките Стоян Михов, зам.-министърът на труда и социалната политика и председател на УС на фонд "Социална закрила" към МТСП – Лазар Лазаров, изпълнителният директор на фонда Марина Сарадинова, председателят и членове на Технологичния съвет към ССБ, незрящи общественици и журналисти.

С няколко встъпителни думи председателят на ССБ Васил Долапчиев изрази огромната благодарност на сдружението ни към екипа, разработил програмата, представителите на фонда, финансирал проекта, и всички участници в реализацията му.

Проф. Стоян Михов сподели всички научни иновативни подходи, приложени при създаването на този уникален и единствен за момента в света онлайн синтезатор, който по звучене почти не отстъпва на

живата човешка реч. Работата по него е продължила 14 месеца, в които са вложили труда си 14 висококвалифицирани специалисти от Института по информационни и комуникационни технологии при БАН.

"Реализацията на проекта е успешен пример за партньорство между държавна институция, национално представителна организация и научната общественост. В него са приложени последните достижения на науката в областта", изтъкна заместник-министърът на труда и социалната политика Лазар Лазаров. Той постави акцент върху Националния план за възстановяване и устойчивост, като посочи, че в него са отделени 24 млн. лева за подпомагане на над 3300 лица с трайни увреждания чрез използване на технологии за подобряване на техния живот.

"Фонд "Социална закрила" за пореден път доказва, че цели да насърчава иновативни проекти, които да подкрепят голям кръг от хора", каза изпълнителният директор на фонда Марина Сарадинова.

От отговори на журналистически въпроси стана ясно, че продуктът ще се разпространява безплатно сред лица и деца със зрителни увреждания и че двугодишната му техническа поддръжка включва приспособяването на софтуера към изискванията на всяко системно обновление за този период.

В Института по комуникационни и информационни технологии на БАН (ИИКТ-БАН) се разработват оригинални технологии за машинна обработка на реч, базирани на последните достижения на дълбокото машинно самообучение.

Седмица по-късно, на 7 юли, в сградата на БАН проф. Михов представи neural speechLab пред академичните среди на конференция, посветена на иновациите в областта на синтеза и разпознаването на българска реч. Той разказа какви иновативни методи са използвани при създаването на този софтуерен продукт, като направи няколко демонстрации какво точно представлява той и как работи. Гост на презентацията бе и председателят на ССБ Васил Долапчиев, заедно с председателя на технологичния съвет към съюза Недялко Димов и един от членовете му – Димитър Димитров. Възползвайки се от случая да изкаже благодарностите на организацията ни и нейните членове към екипа на БАН и лично към проф. Михов, председателят на ССБ го удостои с Почетния знак на Съюза на слепите в България и изрази надежда за други ползотворни бъдещи проекти в полза на интеграцията и равните възможности за хората с увредено зрение.

На конференцията бяха представени и други два не по-малко впечатляващи продукта, създадени от БАН и също базирани на използването и разпознаването на човешката реч. Единият от тях е тъй нареченият стенограф, който почти безпогрешно разпознава и печата големи текстове – стенограми от заседания и конференции. Проф. Михов направи демонстрация на софтуера в реално време, използвайки записи от пленарни заседания на парламента и откъси от новинарски емисии.

"Използвахме доклади от пленарните заседания на Народното събрание за последните 10 години и 925 диктора. Успяхме да обработим над 2500 часа записи."

Третият продукт е медицински диктофон, разработен в рамките на Националната научна програма "Електронно здравеопазване". Този продукт също бе демонстриран от проф. Михов и присъстващите се убедиха, че програмата записва дословно всяка дума, изговорена на глас. В нея е заложено голямо количество медицинска терминология и специфични абревиатури, а количеството на грешките е също минимално.

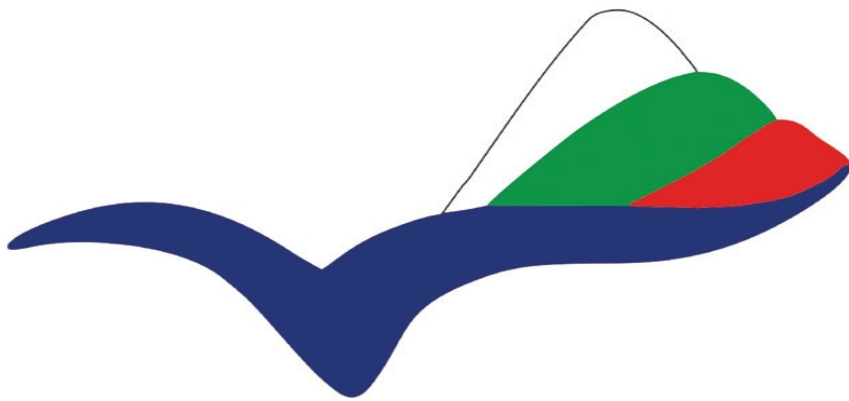
"Записахме група от медицински специалисти и с тези записи тренирахме и обучавахме нашите модели."

За разлика от синтезатора neural speechLab двата софтуерни продукта са облачни услуги и работят само при наличие на интернет.

"Прототипът е готов, а дали ще бъде внедрен е въпрос на следващи разговори", отбеляза проф. Стоян Михов.

По материала работи

Марина ПЕТКОВА

ФОНД „СОЦИАЛНА ЗАКРИЛА“

ПЪТЕШЕСТВИЯ Адриатическа "Фантазия"

Никога не съм предполагал, че Италия е толкова близо до България. Пътувал съм до Рим и полетът продължава около час и половина. Този път дестинацията беше град Бари, разположен доста на юг на брега на Адриатическо море. Стори ми се, че самолетът тъкмо набра височина и започна да се снишава. Капитанът съобщи, че след 15 минути ще кацнем, а бяха изминали едва 40 минути от полета. На аерогарата най-напред се отправихме към гише "Информация", за да попитаме как можем да стигнем до пристанището. Служителката там говореше по мобилния си телефон и въобще не ни обърна внимание. Почакахме известно време, докато друга жена от опашката й каза нещо на италиански с доста повишен тон. Служителката прекрати разговора си, за да ни каже, че до пристана можем да стигнем само с такси. Жената от опашката каза едно – "Мама миа", и всички се разотидохме. Пристигнахме твърде рано на морската гара - много преди круизният кораб "Фантазия" да започне приемането на новите си пасажери. Предстоеше ни 7 дни да плаваме с него и предварителната информация, която имахме за този кораб, беше главозамайваща – дължина 330 метра, широчина 39 метра, тегло 137 хил. тона и максимална скорост на движение 42 километра в час. Когато към 12 часа на обяд се качихме на борда след много проверки, всичките ми представи за вътрешното пространство на подобен плавателен съд рухнаха. Безкрайно дълги коридори, множество асансьори, отвеждащи от четвърти до четиринадесети етаж. Нашата каюта се намираше на тринадесетия. Бяхме платили за каюта без прозорци, защото е най-евтино, а получихме друга - "Делукс" с четири квадратни метра балкон. Това надмина всичките ни очаквания. Куфарът, предаден преди да се качим на кораба, ни чакаше пред вратата на каютата. Когато влязохме със съпругата ми вътре, останахме смаяни. Малкото антре с гардероби отдясно и баня отляво водеше към основното помещение, в което имаше огромна спалня с огледало срещу нея и луксозно диванче с кръгла масичка пред него. Плъзгаща се врата ни отделяше от балкончето. На него имаше два стола и табуретка.

След лек обяд в бара на четиринадесетия етаж се оттеглихме на заслужена почивка. Не бяхме спали цяла нощ и много бързо потънахме в дълбок сън. В четири часа следобед трябваше да се явим на инструктаж за безопасност, но казах на съпругата ми, че едва ли от 3200 пасажери ще забележат нашето отсъствие. Събудих се към 6 часа. Съпругата ми стоеше до вратата на балкона и ми каза, че в момента отплаваме. Аз не усещах абсолютно нищо. Нямаше никаква суматоха, бумтене на двигатели и вибрации. След вечеря отидохме в театъра с гръмкото име "Л'Авангардия". Това всъщност беше истински театър с над 1000 места и седалки, разположени под наклон. Имаше дори балкон. Първата вечер прозвучаха италиански канцонети, които създадоха много добро настроение в публиката. След театъра се качихме на откритата палуба на четиринадесети етаж, където имаше 5 плувни басейна и 24 джакузита. Вечерта басейните са затворени, но затова пък работи малък бар, където човек може да

похапне сладолед или да пийне коктейл. Качваме се още два етажа нагоре и виждаме специално обзаведено помещение с надпис на входната врата – "Само за членове на яхтклуба". Местата на балкона в театъра също бяха запазени за тези членове. Очевидно това бяха много богати хора, които искат да имат лично пространство на кораба.

Върнахме се в каютата и веднага излязох на балкона. Бяхме в открито море. Долу се чуваше приятен шум от водата и тихо боботене на двата двадесетмегаватови двигателя. Седнах на стола и много бързо заспах, унесен от звуците на морето. Това се случваше всяка вечер от по-нататъшното ни плаване. Всички пасажери имат осигурена храна в неограничено количество 20 часа в денонощието. Кухнята беше предимно италианска. Освен бара на четиринадесетия етаж имаше още ресторанти, които, за да посетиш, трябва да платиш допълнително. В ресторанта мъжете влизат с леко сако и дълъг панталон, а жените с подходящи вечерни рокли. Ресторантът, който ние посетихме две вечери, носеше странното име "Червено кадифе". Прегледахме менюто и поръчахме предястие и основно ястие. "Желаете ли вино, сър?" – любезно ме пита сервитьорът. "Не! – отговарям – Аз съм пълен въздържател!". Това не беше съвсем вярно. Въздържанието ми в момента беше продиктувано от факта, че чаша вино струваше 25 евро. След като има вегетарианци и вегани, защо да няма и въздържатели!?

Консумацията на алкохол на кораба е скъпо удоволствие и не се поощрява. Забранено е отвън да се внасят напитки, а ако си купи някой алкохол от магазините на борда, ще го получи, преди да напусне кораба.

През 2013 година пиян пасажер паднал в открито море от единадесетия етаж. Пуснали лодка, шест часа го търсили, но не открили никакви следи от него.

Единствената вечер, когато можех да наруша моето въздържание, беше по време на капитанското парти. Тогава от 6 и 30 до 7 и 30 часа се сервират безплатно коктейли. Сядаме в един от баровете и почти веднага млад сервитьор пита: "Какъв коктейл желаете?". Поръчах си нещо, което много приличаше на шампанско. Още не бях го допил и момиче от персонала ме пита: "Желаете ли още един коктейл, сър?". Поръчах си мартини. Преди да съм го изпил, получих трето предложение. Стана ми неудобно и отказах трети коктейл. Изобщо, направи ми впечатление, че никой от пасажерите не се беше втурнал да се възползва от щедростта на капитана.

След коктейлите в театъра капитанът държа кратко слово на английски, италиански и испански език. Поиска преводач само за френски и немски.

Споменавайки капитана, трябва да отбележа, че влязох в някакво отношение с него още на втория ден от плаването. Както казах, пропуснах часа за инструкцията по безопасност. На следващия ден получих писмо лично от капитан Антонино Самарitano. В него пишеше, че инструкциите са задължителни за всички и ние трябва да се явим същия ден отново в 4 часа. Оказа се, че преди инструктажа всеки се регистрира с картата, която получава при приемането на борда. Тя е негов документ за самоличност, а така също средство за заплащане. На нея е отбелязано какви пари е вложил пасажерът и ако те по една или друга причина свършат, трябва да се добавят още по банков път и ако накрая остане някаква сума - ще бъде върната кеш.

Корабът освен хотел е и плаващ мол. Има много магазини, които предлагат парфюми, дрехи, сувенири и напитки. В четвъртък вечерта обявиха, че следващият ден е черен петък. Имаше намаление във всички търговски обекти. Заслужаваше си да се купи нещо марково на не много висока цена. Купих си единствено сглобяем модел на кораба.

След първата нощ плаване пристигнахме на остров Корфу. Предварително получихме информация, че ще има на всеки 15 - 20 минути автобуси до центъра на града. Още този ден установих, че на круиз човек не може да види много от местата, които посещава. Автобусите оставят пасажерите в туристическата част на градчетата. След 3- или 4-часова обиколка, напечени от жегата, всички бързат да пият по чаша бира и да се върнат на кораба. Свети Спиридон е закрилник на острова. В една от църквите се съхраняват неговите мощи. За разлика от други места тук всеки може да докосне мощите. Аз пипнах крака на светеца, обут в извезан пантоф.

Градската част на острова много прилича на Венеция. Къщите са близо една до друга, тесните улички, понякога с ширина не повече от метър и половина, са застлани с камък. Местният плаж беше далеч от разбиранията за плаж. На едно от местата се слиза в морето по стълбичка като в басейн. Почти няма плажна ивица. Дъното е покрито с едър чакъл и няма почти никакво пространство. Бързаме към кораба, където ни очакват прохлада и вкусен обяд.

На следващия ден пристигнахме в Дубровник. Много съм чувал за този град. Той наистина е забележителен, разположен терасовидно в планинска местност. Тук има повече пространство, а уличките са застлани с много гладки почти розови камъни. На центъра има чешма с 15 чучура. Не от всички течеше вода, но жадният турист можеше да пие до насита.

Много приятно впечатление ни направи град Триест. Той е върнат на Италия през 1954 година. На центъра цареше оживление. Празничната обстановка се подсили от появата на една булка. Чуха се ръкопляскания и бурни приветствия. Бях чул, че тук се продават много хубави вина. Можех да си купя малка бутилка и да я пийна на момента, защото, както споменах, на кораба не може да се внася алкохол. Купих си 200-грамова бутилка пенливо вино, но не останах очарован.

В Анкона престоят ни беше доста кратък. Знам, че в този град има музей с миниатюрни фигури на забележителности от цял свят, но нямаше време да го посетя.

На кораба всяка вечер беше фиеста. Болшинството от пътниците бяха италианци. Имаше още испанци, французи, немци и американци. Не видяхме нито един българин. Освен редовните представления в театъра, където аз имах винаги запазено място, защото имаше специални седалки за инвалиди, след 10 часа в много от баровете свиреше жива музика. На горната палуба почти всяка вечер имаше уроци по танци. Изобщо италианците са големи танцьори. Те се забавляват от сърце и с изключителна жизнерадост. Имаше млади семейства с деца, хора на средна възраст и доста баби и дядовци. За мен учудващо беше, че доста от тях към 11 часа се насочваха към бара за парче пица. Изобщо макароните и пицата са нещо, без което те не могат.

Голяма част от обслужващия персонал – около 1300 души – бяха от Латинска Америка. Останахме възхитени от това колко добре са обучени. Те бяха навсякъде и по всяко време готови да вършат своята работа. Заговорихме едно момиче - Мариана на 22 години от Ел Салвадор. Тя ни разказа всичко за своето детство, за своята работа и своята нещастна любов. Радваше се искрено винаги щом ни видеше на кораба. Може би ние и напомняхме нейните родители. Съжаляваме, че не се снимахме с нея.

Акостирането и отплаването на кораба бяха изключителна атракция. Тези огромни чудовища са изключително маневрени. Те могат да се въртят около оста си и да се движат странично. На много места трябваше да се провираме между малки островчета. Влизането и излизането от пристанищата ставаше с помощта на местен пилот. Той се качваше на борда с ловък скок от малкото катерче. По същия начин се връщаше, щом изведе кораба в безопасна зона. Една малка грешка може да има страшни последствия.

От двете страни на третата палуба са разположени 26 спасителни лодки. Те са доста сериозни плавателни съдове. Всички отгоре са покрити, а четири от тях видяхме, че събират по 150 души. В случай на тревога във високоговорителите на целия кораб се чува няколкократно много силен бийп сигнал. В такъв случай всички пасажери трябва да се съберат на предварително обявените места за евакуация, като носят спасителните си жилетки.

За щастие нямаше никаква опасна ситуация по време на цялото плаване. Благополучно пристигнахме в Бари. Слязохме от кораба и се насочихме към пиацата за таксита. Един млад италианец на много развален английски ни посъветва да не отиваме на пиацата, а да изчакаме на място, откъдето идват такситата. Първото пристигнало такси беше за нас с малко ходатайство от италианеца.

Бари е прекрасно градче с около 330 хиляди жители. Старата част на града е забележителна. Малки тесни улички, по които не може да се движи никакво транспортно средство освен мотоциклети. Тези доста шумни возила са навсякъде в Италия. Карат ги млади и стари, а дори и баби, разположили внучето си на задната седалка. Купих си прекрасно розе и още по-фантастичен италиански салам. Жегата беше непоносима. Италианците са много общителни хора. Ако пребиваваш на едно място повече от 24 часа, на втория ден хората от магазинчетата, покрай които минаваш, вече те поздравяват. Ние трябваше да останем два дни, защото нямаше по-рано самолет. За това време успяхме да се потопим в атмосферата на града. Пред централната катедрала – една от осемнадесетте в Бари – всяка вечер имаше различни събития.

Може би най-голямата забележителност в този град е катедралата, където се намират мощите на свети Никола. Те са пренесени тук с кораб, превозващ зърно, през 1087 година. Преди това почти 750 години те са били в град Мира. В градския музей са записани имената на шейсет и двамата моряци, докарали мощите.

Приземяваме се на летище София. Нашата столица ни обгръща със своята зеленина и прохлада. За сетен път се убеждавам, че няма по-хубаво място от нашата мила родина. Трябва човек да попътува, за да види, че много прехвалени места по света не са нищо в сравнение с това, което имаме тук.

РАЗКАЗ НА БРОЯ Сляпата гордост

Ивайло ЦАНКОВ

Всички имена, събития и преживявания в този разказ са случайни и са плод на творчество, и те нямат нищо общо с реалността!

Някога в съвременното живееше един млад незрящ поет. Той редеше любовни стихове навред и ги споделяше със своите приятели в социалните мрежи. Всички го обичаха и уважаваха. Не липсваха и такива, които завиждаха на успехите му и на това, че все повече се прочуваше не само сред незрящата общност, но и далеееч-далеч отвъд нея.

Веднъж Александър получи покана за приятелство във Фейсбук от някоя си Гургана, която изобщо не познаваше. Обикновено, когато приемаше покани от непознати, той не предприемаше никакви действия след това, а по-скоро оставяше на случайността да си свърши своята част от работата. Ако въпросният човек, който му изпращаше поканата, се опитваше да установи контакт, Александър бе склонен да откликне, но никога пръв не подеваше инициативата за общуване. И така.

Веднъж Гургана писа на Александър:

- Здравей! Малко ми е неудобно, но... Ще карам направо. Казвам се Гургана. Много харесах поезията ти и исках да се запозная с автора, който я твори. Ако искаш ме изтрий. Аз просто... Наистина се възхитих от теб.

Александър усети как през тялото му преминаваха смесени чувства – на вълнение и на лека тревога. Досега никой непознат не бе се интересувал от неговата особа, още по-малко пък жена. Чудеше се дали това не е някоя от онези интернет-измами, които целят да отвориш съобщението, за да могат хакерите да заключат или направо да унищожат цялата налична на компютъра информация. Отначало Александър нищо не отговори. Остави нещата така. Неговото недоверие не му позволяваше.

От друга страна не спираше да мисли за този, макар и виртуален, образ от другата страна и ето че най-сетне се реши и писа на Гургана:

- Здравейте, Гургана. Благодаря Ви за думите. Аз наистина... Не знам друго какво да кажа. Объркан съм и боязлив. Радвам се, че поезията ми Ви е докоснала. Но се чудя как сред толкова известни поети Вие се спряхте точно на мен?

Гургана:

Можете да ми говорите на "ти". Мисля, че така и Вие, и аз бихме се чувствали по-удобно. Както казах, аз съм впечатлена от начина, по който пишете и бих искала да Ви опозная. Знам, че звучи дръзко, но... Просто...

Александър:

- Сега май ти мина на "Вие". Да не би да се притесни от нещо? Аз ли нещо обърках? Съжалявам, ако е така...

Гургана прочете съобщението, но няколко минути не отговори нищо. Може би нещо друго бе заело вниманието ѝ в този момент или пък обмисляше отговора си.

Най-сетне тя отговори:

- Съжалявам. Много съжалявам! Чувствам се като някоя глупачка и натрапница, която обезпокоява един непознат човек... Прощавай! Не исках! Аз просто... Стрехих!

Александър я успокои, че всичко е наред и така започнаха да си пишат с Гергана. Отначало това се случваше само от време на време, докато накрая чатовете им не зачестиха. Започнаха и да се чуват. Александър бе впечатлен от това момиче, а тя бе влюбена.

Един ден Гергана предложи да дойде до града, в който той живееше. Деляха ги стотици километри. Александър се чувстваше неловко, че заради неговата невъзможност да се придвижва сам на такива големи и далечни разстояния някой друг трябва да се жертва.

В деня и часа на срещата той излезе пред входа на блока. Изведнъж се появи тя. Толкова красива, прелестна, със светла кожа и тъмни очи. Усмивката ѝ топлеше като слънце. Александър знаеше, че с това момиче няма да му е студено дори в най-тежките зими на живота му. Тя плати няколко нощувки в хотел в града на Александър. През деня те се виждаха и прекарваха заедно. Гергана бе поканена на семейна вечеря от родителите на Александър, с които той живееше все още.

Тя отказа. Беше ѝ неудобно. Все пак идваше за първи път в неговия град и тепърва започваше да се вижда с него. Те проявиха разбиране към нея и не се разсърдиха.

Гергана предложи на връщане да го вземе със себе си, за да ѝ погостува в нейния град. Той склони. Чувстваше сякаш се влюбва в нея.

Двамата пътуваха в един влак, в който не беше особено чисто, но пък компанията на другия създаваше общия уют в купето.

След като най-накрая пристигнаха в София, в която той идваше за първи път, Гергана започна да го развежда из града. Двамата заедно ходиха на разни събития, отиваха на театър, а вечер посядваха на някое заведение. И през цялото време тя го водеше за ръката. Сякаш цял живот го бе правила – толкова лесно и с лекота ѝ се отдаваше това.

Вечер пък спяха в нейния дом. Стигнаха даже до интимност. Сексът и на двамата се хареса много. Но сякаш нещо измъчваше Александър. Съзнанието му сякаш бе разцепено на 2. Умът му блуждаеше. Александър смяташе, че със слепотата си ще обремени всеки зрящ, който дръзнеше да се обвърже с него. Той не вярваше, че може да бъде пълноценен партньор и баща на своите деца. Изгаряше го мисълта, че може да обрече някоя жена на помощ в битието му. Колкото и да успяваше да се справя с някакви неща като чистене, пране, простиране, сгъване, подреждане и прочее, все му се струваше недостатъчно.

Когато дойде уреченият ден, в който Александър да се върне у дома си, Гергана му предложи да пътува с него и да го изпрати чак до тях. Това сякаш го подкоси още повече. Изглеждаше му твърде унизително, но от друга страна несигурността го тласна към решението да приеме. И колкото и да се опитваше да потисне скръбта си по невъзможната си любов, толкова по-ясно личеше, че нещо го измъчва.

С палав глас Гергана му каза:

- Знам, че искаш да се разделим, но няма така лесно да се отървеш от мен, защото аз ще те следвам навсякъде, мили мой, защото те обичам! Още другата седмица ще дойда пак при теб!

Нямаше представа колко проницателна бе тази нейна шега. Александър наистина искаше да се разделят, но вместо да заявеше ясно пред Гергана страховете и проблемите си, той реши, че когато се прибере, просто ще я блокира отвсякъде. Болка раздираше сърцето му при тази идея. Не искаше да я нарани. Не искаше тя да се превърне в негова бавачка... И все повече и повече потъваше в своите мисли, докато тя се опитваше да го разведри.

Гергана чувстваше, че нещо се случва в душата му, но не желаше да го притиска. Тя наивно вярваше, че той ще сподели с нея своите терзания, когато се почувства готов за това.

Когато пристигнаха, тя го изпрати до входа и се целунаха за последно... Наистина, за последно.

Щом тя си тръгна, той се затвори в стаята си. Грабна своя телефон и с треперещи пръсти отиде до нейния контакт в телефона си. Чувстваше се сякаш отнема човешки живот. Пръстите му застанаха върху бутона за потвърждение на блокирането. Той си представи колко много ще я заболи от неговата постъпка, но въпреки това не се спря. Дали пък не беше просто един обикновен страхливец, който се страхуваше да се обвърже?

Александър вярваше, че ако я блокира, това ще я нарани по-малко, отколкото ако признаеше

страховете си пред нея.

"Тя ще се справи и без мен. Съвсем млада е още – на 25. Ще си намери друга любов, по-добра от мен!", мислеше си той. Накрая натисна потвърждението за блокиране.

Налагаше се обаче да мине още веднъж през същото, когато влезе във Фейсбук. Но сега сякаш му бе съвсем малко по-лесно - така, както може би на убиеца му става по-лесно с всеки следващ път. Сега Александър се чувстваше точно като убиец.

Той избухна в плач. Обичаше тази жена, но не искаше да я обрича на себе си и своята слепота. Цяла нощ плака и си представя как тя установява, че той я е блокирал. Тази мисъл не му даваше покой.

"С какво го заслужих?" - прокълтяваше гласа ѝ в неговата глава. Той взе да пие, но това не го успокояваше. Родителите му бяха на почивка, така че той бе съвсем сам и необезпокояван от никого. На другия ден телефонът му звънна. Беше частен номер. Той вдигна. Когато чу гласа ѝ, Александър затвори.

А Гергана бе толкова мила и добра, но и наивна. Когато установи, че той е блокирал номера ѝ си помисли, че го е направил по погрешка – все пак бе незрящ, а тя не го познаваше достатъчно добре, за да знае, че с телефона и с компютъра Александър боравеше отлично, така че нямаше как да я блокира, без да го желае.

Когато Гергана скри номера си и му позвъни, а той ѝ затвори, тя си помисли: "Вероятно не обича да му звънят от скрит номер". "Затова пък ще му пиша в Messenger." – мислеше си тя и нямаше търпение да чуе най-накрая гласа на любимия си и единствен мъж.

Когато отвори приложението и се опита да му пише, разбра - той я бе изключил от живота си.

Силна болка стегна Гергана в областта на сърцето. Изведнъж всичко ѝ се завъртя пред очите и тя изпадна в безсъзнание.

Когато отново отвори очи, се намираще в болница. Лекарите се погрижиха за нея. Тя ридаеше. Не разбираше какво се е случило. Бе срещнала много мъже в живота си, но единствен Александър ѝ върна вярата в почтеността. А сега... Сега сякаш нищо не бе останало нито от нея, нито от прекрасното ѝ сърце, което бе разбито на милиони парчета.

Тя се прибра къщи и изгори всички спомени, които водеха към Александър. Тя изхвърли и подаръците, които той ѝ бе направил.

Година по-късно Александър си спомни за тази, паметна за тях двамата дата. Той реши да отблокира Гергана и да последва профила ѝ.

Изведнъж се натъкна на някакво клипче в интернет, което тя бе качила. На него се чуваха нечленоразделни звуци, като че се случваше групов секс.

Александър изпрати видеото на свой зрящ приятел. Той го отвори. На него беше Гергана, обградена от няколко мъже, които правеха секс с нея.

Нещо в Александър се пречупи. Чак сега осъзна, че тази жена е всичко за него. Много му се искаше да ѝ се обади, но нямаше смелостта да го направи. А мисълта, че е участник в групов секс, не го оставяше на мира. Тази мисъл го влудяваше. Питаше се в какво се бе превърнало любимото му момиче.

"Никога няма да си простя това, което направих. Никога!" – мислеше си той.

Един ден той позвъни на Гергана, но телефонът ѝ бе изключен. Мина известно време и Александър отново ѝ позвъни. Телефонът ѝ пак бе изключен.

От техни общи познати научи, че тя е заминала някъде надалеч, прекъсвайки всякакви контакти с всички. Александър повече така и не чу за нея. И до края на живота си повече не се влюби. Този път причината не бе в слепотата, а в болката, която съзнателно избра да причини на единствения човек след родителите му, който не просто го приемаше безрезервно, а искаше да е с него не просто въпреки слепотата, а именно заради самата нея, която го правеше уникален в очите му.

РЕКЛАМИРАЙТЕ ПРИ НАС Рекламна тарифа на списание "Зари"

Корици:

Втора корица (1 цвят) – 150 лева.

Втора корица (4 цвята) – 230 лева.

Трета корица (1 цвят) – 150 лева.

Трета корица (4 цвята) – 230 лева.

Четвърта корица (4 цвята) – 300 лева.

Вътрешни страници:

Цяла страница (1 цвят) – 100 лева.

Цяла страница (4 цвята) – 170 лева.

Половин страница (1 цвят) – 70 лева.

Половин страница (4 цвята) – 100 лева.

Четвърт страница (1 цвят) – 40 лева.

Четвърт страница (4 цвята) – 70 лева.

1/8 страница (1 цвят) – 25 лева.

1/8 страница (4 цвята) – 30 лева.

1/16 страница (1 цвят) – 15 лева.

1/16 страница (4 цвята) – 20 лева.

За фиксирано място – плюс 10%.

Цените са без ДДС

Отстъпки:

10% за 3 поредни реклами.

15% за 6 поредни реклами.

25% за 12 поредни реклами.

* Цените са при предоставен готов файл от страна на рекламодателя. За изработване на файл от предпечата на списание "Зари" цената е по допълнително договаряне.

РЕКЛАМНА СТРАНИЦА Представяме ви "Успех Филтър ССБ" ЕООД**УСПЕХ
FILTER**www.uspehfilter.com

София, 1360 бул. „Европа“ 138

Тел: 02 926 88 33, 02 926 88 44

Факс: 02 926 88 98

www.uspehfilter.com

e-mail: info@uspehfilter.com

„Успех Филтър ССБ“ ЕООД е специализирана фирма за производство на филтри за очистване на въздуха за всички видове климатични инсталации и чисти помещения, предфилтри, фини филтри и абсолютни филтри тип „HEPA“, филтри за двигатели с вътрешно горене и индустриални филтри.

Модерното оборудване съчетано с влагани материали от водещи фирми в света дава възможност за висока производителност и качество на продуктите.